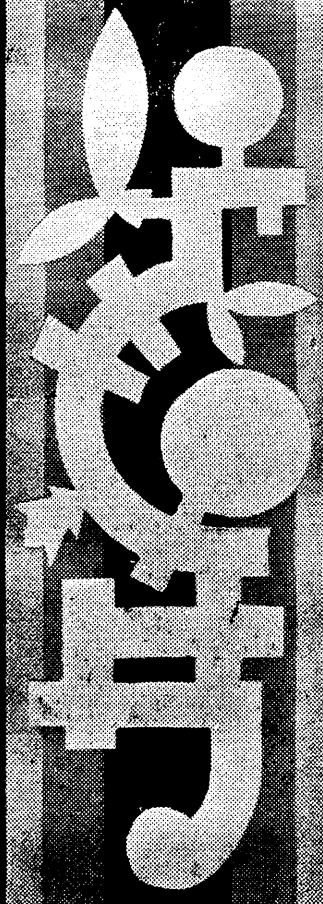

ROMAAN

Nr. 17
1. sept.
1934

ROMAAN

ATI

Anekdoote Hindenburgist

Hindenburg kuulub kindlasti Euroopa 20. sajandi pouplaarsemate väejuhtide hulka. Nagu iga kuulsuse, nõnda ka tema kohta on terve rida anekdoote, mis seotud tema elus ette tulnud juhtumistega ja mis aitavad valgustada selle rahuliku, tüübilise preisi junkru ja sõjamehe iseloomujooni.

Neist anekdotidest toome iseloomustavamaid.

Keegi noor leitnant peale ülen-damist istub oma sõpradega pidu-laua ja elavalt ja vaimustatult hüüab: „Teate, see on suurepära-ne, kirjeldamata õnnis tunne, kui üks kord ooberstina oma rügemendi ees tormata tõkestamatu laiviini vaen-laste sekka! Sarnase tundega ei või midagi siin ilmas võrrelda!“ „Kindlasti,“ katkestab leitnant Hin-denburg oma kolleegi, „ent minul peaks sel puhul siiski täis aukraad olema. Täisaukraad!“

„Hoi seda head kohta!“

1916. aastal ühel jubedalt külmal ööl otsis keegi sõdur endale tuule- ja külmavarju kuskil majanur-gas. Hindenburg vanas sõjaväe mundris ja ülestõstetud kraega astus sõduri juurde. „Mis teie siin teete?“ küsis Hindenburg. — „Kül-metan, mis sest küsid?“ „Päri-alati sõdurite meeleolu järele, sest olen idafrondi ülemjuhataja.“ Sõdur ei lasknud end sellest segada, vaid vastas heatahtlikult: „Inimene, see on tõesti hea koht, hoi seda koh-ta!“ Hindenburg pidi naerma ja viisakalt vastama: „Ärge muretsege, mu sõber, seda meie juba teeme!“

Leitnant Hindenburg ja praeani.

Prantsuse-Saksa sõja ajal oli Paul Hindenburg 23 aastane vanem-leitnant ja pataljoni adjutant. Kui armeekorpus, milles tollal Hinden-burg teenis, asus St. Privat' juu-res, siis ei klappinud asi miskipä-rast moonavooriga. Ohvitserid ja sõdurid pidid paratamatult püksi-rihma pingutama. Ka Hindenburg ei olnud sõõnud juba mõni päev peale kuivikute ja vee midagi. Osta ei

olnud midagi, sest prantsuse talu-pojad preislastele siis ei oleks midagi müünud, kui rõõvimistest oleks-ki midagi järele jäänud.

Seda suurem oli Hindenburgi ül-latus kui ühel ilusal päeval nägi oma teenrit ilmuvat ilusa, suure ta-petud anega kaenla all. Kust ta selle hankis, teab vana jumal ise. Jalamaid sobis nende vahel sõbra-lik vahekord, mis preisi armees tundu-matu toredus. Teener tegi tule pliidi alla, kuna Hindenburg armastuse ja hoolega puhastas ani.

Varsti levis köögis jumalikult ma-gus rasvalõhn ja praepannilt kostis paljulubav särin.

Äkki: „Tatarataraa!“ Signaal kok-kutulemiseks! Tormati välja ja jäeti maha päris küpse ja juba lau-aleitõstetud praad. Peale tugevat löömingut prantsuse vabatahtlikega, jõuti kesköö paiku puruväsinult ja nälgjaselt tagasi. Kõõki astudes nä-gi Hindenburg, et aneprae asemel vedelesid põrandal eeskujulikult ja laimamatult puhtaks näritud anejalad. Kolde kohal aga ilutses vilumata käega kirjutatud saksakeelne sel-del järgmiste sõnadega: „Eine jut je-bratene Jans ist eine jute Jabe Jot-tes, janz besonders im Krieg.“ (Hästi praetud ani on jumala hea and, eri-ti sõjas).

Maailmasõja ajal sageli rääkis Hindenburg oma ohvitseridele muia-tes seda St. Privat' juhtumist praetud ja söömata jäänud anest.

„Veltu“ ja kindral.

Kindral Hindenburg on suurtel välis-manöövritel. Ühel ooberstil on rügemendis keegi sõdur nimega Sta-choviak, täieline puupea. Manöövri-te ajal paigutatakse Stachoviak valvetoikkena üksikule kõrvalisele põlluteele. „Veltu“ higistab juba mit-mendat korda, et Stachoviaki tuge-vast kolbast läbiraiuda teadmisi valveposti ülesannetest, paroolist ja rapordi sõnastusest juhuks, kui peaks kindral valveposti kontrolli-ma. Viimaks sõidab „veltu“ jalgrattal minema. Sellal kindral Hin-denburg kaardil kontrollib positsiooni. „Kõik on hästi kaetud ja var-jatud, ent mulle näib, et see põl-

lutee on jäetud valveta, härra oo-berst?“ — „Ei, härra kindral, tee on valvatud.“ — „Ka valvatud?“ Hindenburg suunib väljapikksilma põlluteele. „Sõdur rattaga kihuta-mas? Mis see on.“ Hindenburg astub kiirelt autosse ja sõidab saat-jatega kohale. Vaevu suudab „veltu“ end rukkipooldu peita ja palub ju-malat, et kõik hästi läheks. Hin-denburg väljub autost. Stachoviak võtab valveseisundi, olles sambana tardunud paigale ja paristab ma-ha masinlikult pähe tuubitud rapordi. Ooberstil südamele kivi lan-gemas. Siis küsib Hindenburg: „Tead ka, poju, kes ma olen?“ Loo-mulikult Stachoviakile täiesti ota-matu ja ettevalmistamatu küsimus. Tagajärjed ilmesid jalamaid. — „Ihää?“ — „Olen kindral, ma poeg.“ — „Vai nii, kindral oled? Sihuke too kindral välla näebki. Ütlen sul-le: passi peale! Sul läheb aprasti, „veltu“ küsis sind ju kolmel korral!“...

Hindenburg käsutaski pärast selle kange „veltu“ oma juurde. Ta olevat sageli pärast tähendanud: „Kui tähtsuseta tundsin end Stachoviaki ees kõikvõimsa „veltuga“ võrreldes.“

„Magan veel tunnikesi.“

Hindenburg presidendi-valimiste päeva õhtul heitis magama nagu tavaliselt kell 23.30. Kell kaheksa hommikul äratab teda poeg ja tea-tab suurest uudisest: teda on vali-tud riigipresidendiks! — „S-o-o? Siis andku Issand, me Jumal, oma õnnistuse siia juurde. Muide, tead, ma õige magan veel üks tunnike.“ Räägitakse: olevat keeranud selja ja maganudki edasi.

Hindenburg ja vilistamine.

Hindenburg oli tuntud tasakaa-luka ja rahuliku inimesena. Kord keskustelus keiser Wilhelmiga kü-sis viimane Hindenburgilt: „Mis teie teeksite, kui oleksite närviline?“ — Külma rahuga vastas Hin-denburg: „Vilistaksin!“ — „Ei ole teid kunagi vilistamas kuulnud,“ tähendas keiser, mille peale Hin-denburg vastas: „Õigus, ent ma ei ole ka kunagi närviline.“

ILMUB KAKS KORDA KUUS

ROMAAN

Nr. 17 (299)

1. SEPTEMBER 1934

13. aastakäik

Henri Barbusse

Nende rada

Künka tipus, kust avanes vaade üle terve küla, asetses ainuke maja. Ta oli asetatud täpsalt selliselt tee keskele, et keegi, kes tuli teed mööda, pidi kas pöörduma tagasi või astuma majja. Selline maja paigutuse kummalisus, mille tõttu oli tõkestatud avalik tee, ei omanud erilist tähtsust mahajäänud Saint-Patenne kihelkonna kohta, pealegi see kõrvalrada oli hommikust õhtuni sama tühi, kui õhtust hommikuni.

Selles majas, mis oma asetuse moodustas maastiku silmatorkavuse, nagu seda kujundab kiriku õilis esilekerkivus linna profiilis — elas paarike väikestes ruumes; see vaikne, tagasihoidlik rahvas, kes päeval töötas linnas, ja kellel vaevalt oli jõudeaega istuda väikeses lilledega elustatud hekis, mis peaaegu kõrvalruumi moodustades liitus majakesega.

Mees ja ta eluseltsiline kaugeltki ei pakkunud ühtlast vaatepilti. Mehel oli terav nina rohekate silmade vahel, tahapoolle kalduv koon, linavärvi juuksed ja terve, punakas näonahk. Naine oma väheldase kasvu juures, mis eriti mehe suuruse tõttu torkas silma, oli kaunistatud haiglase, elutu näojumega ja juustega, mis meenutasid kõige parema väärtusega musta siidi.

Tõesti, pealaest jalatallani nad olid kui päev ja öö. Ent need üksikvarjud ei oma kugi suurt tähtsust. Mis neid aga tõeliselt erakorralisteks tegi, see oli asjaolu, et nad näisid nagu loodud olevat üksteisele. Neid kunagi ei nähtud lahus. Nii pea kui neid eraldati, otsisid nad vääramatult teine-teist. Nad naersid või naeratasid ühel ajal, mitte selle tõttu, et olla sarnased, vaid sel põhjusel, et nad olid läbi ja läbi sarnased. Nende silmad, mis oma

Henri Barbusse, Anatole France'i kõrval nüüdisaja kuulsamaid prantsuse proosameistreid, sündis 1873. a. Anieres'is. Tegutses alul sekretärina P. Laffite'i kirjastuses. Esines oma esikteosega — luuletistekoguga „Pleureuses“ (Nutjad). — 1903. a. ilmus tema esimene romaan „Pallujad“ ja 1908. a. romaan „Põrgu“. — maailmakirjanduse masendavamaid tooteid. See romaan on tõlgitud eesti keelde. Lühikest aega enne maailmasõda ilmus tema novellikogu „Meie“, millest on toodud ka siinne novell „Nende rada“. 1916. a. avaldas romaani „Tuli“, mis tõi talle maailmakuulsuse. Maailmasõja tegi H. B. kaasa lihtsõdurina. Kaevikutes kirjutas ta selle romaani, mis käsitleb liinisõduri porist ja verist äripäeva ja kaevikueltu julma, lohutamatu proosat. See on võimas protest rahvaid hävitavate tapatalgude vastu. 1919. a. kirjutas ta romaani „Selgus“. H. B. toimetab praegu Pariisis nädal-lehte „Monde“.

värvitoonilt erinesid sel määral, mil määral üldse silmad võivad erineda — omasid ilme, mis tundus otse muinasjutulisena, sest niivõrd rabav oli selle ilme sarnasus.

Rahva arvamise järele need kaks armastasid üht-teist liiga palju. Olgugi et nad põlvnesid tollest maakonnast ja et nende perekonnanimed olid üldtuntud, samuti kui nende hüüdnimed — muutusid nad võõraiks, oma eelstuse tõttu üks-teise suhtes

ja oma kiindumise tõttu teine-teisesse. See vastastikune käitumine kellelegi ei meeldinud nagu iga liialdatud asi. Siiski neid taluti, sest nad olid kasulikud, ja ka sellepärast, et neid pidi talutama, eriti aga selle tõttu, et igaüks teadis, et see olukord ja nende vastastikune käitumine ei või kestvalt püsida.

Igal hommikul nad väljusid omast majast, mis oli pruun kui vana kast, et sammuda Tholozan'i poole, mis asus poolteist penikoormat nende majast kaugel. Linna peatänaval nad lahkusid — seda oldi tähelepannud — kartlikult ja hirmunult, just kui sünniks see esmakordselt. Manoury vabrikuga ees lahkus mees omast naisest, et teda täpselt õhtul kell kuus leida vabriku värava varjust, ootamas kui naiskerjus ja värisedes mehe äraolekul.

Käesoleva „Romaani“ sisu:

Inimesed minevikuta;	Suvepilte Tartust, Haapsalust, Piritalt jne.;
Peet Areni õppeajast;	„Halleluuja maja“;
Suvepilte Narva Jõesuust;	Nende rada;
Seeba kuninganna linn	Kaks romaani;
Ofiir;	Anekdoote Hindenburgist;
Marseljees;	Moenurk, auhinnalised mõistatused jne.

Külarahvas nägi neid koju tulemas igal õhtul. Talveõhtuil oli vaid näha nende laterna-tule võnkumist, mis tundus ahtakesena kui kauge täht taevavõlvil. Suveõhtuil nende siluetid lõikusid kingutipul päikesest purpurses muutunud pilvejoonistuste tagapõhjal. Nad hoidsid üksteise käsi ja toetusid teineteisele. Nad liginesid kingutipule kui pühale paigale, justkui tulles maailma lõpust ja kandes endaga kaasas kummalisi, avastamata uudiseid.

„Seal nad on!“ põrises Gaspard.

„Kuis nad toetuvad üksteisele,“ ütles La Miette.

„Ja,“ nõustus väga vana Remy, kelle huuled, valged kui pleekinud luu, olid võimelised väljendama vaid seda suurepärasest sõna igal tähtsamal juhusel: „oui“ (ja).

„Ah!“ pomises preili Tindare, kes oma edasijõudnud vanaduselt oleks võinud olla vana-vanaema, kui ta kunagi oleks naiseks saanud.

Gibier'i — poisikene, must räpane, inetu, — avas oma laia suukoopa, ent ta ei võinud välja mõelda ühtki oma tavalist roppust, millega oli rikkalikult varustatud ja mida ta mitte kassinalt ei tarvitanud.

Nii see oli, et nad iga päev läksid ja tulid, olles kõrgemal kui küla ja nende elanikud.

Nii see oli ka sel päeval, mil juhtus tulekahi.

See jube õnnetus juhtus kell kümme hommikul. Näiliselt tekkis tulekahi saeveski korstnast, mille põlevad sädemed tuulest kandusid puumajale. Milline ka põhjus ei olnud, ent tuli tegi oma töö nii põhjalikult ja kürealt, et hävitas maja kõigegea, mis ta sisaldas. Veejoad vaid jahutasid maja kokkulangemisel söestunud seinapalke. Mõlemal pool teed oli kuhjatud põlenud koli, mille hulgas raudvoodi kontuurid meenusid kuidagi inimese kuju...

Juhtus nii, et keegi ei tulekahju kestes ega ka tulekahju lõppedes ei teatanud õnnetusest hävinenud maja elanikele.

„Nad varsti niikuinii teavad,“ arvas keegi heasüdamelik külanaine.

„Ja,“ vastas ema Remy, taas kuuldavale tuues oma monotoonse karje, olles vapustatud ja meeletu jubedast õnnetusest...

Õhtu saabudes, mis pidi kohale tooma õnnetuse ohvrid, valitses külas teatud ärevus.

Inimkujuud, elevile actud hirmust ja uudishimust, ilmusid uste lävedele, siis kogunesid gruppidesse, moodustades vormitu massi. Ent nende silmad olid suunitud taeva ja kingutipu poole, justkui inimestel, kes saabunud pimeduses on kogunenud karjaviisi, et oodata ettekuulutatud meteoori.

Gaspard pomises läbi hammaste: „Seal nad on!“

Kaks naist olid sedavõrd hajameelsed, et nad kooris hüüdsid: „See ei või olla!“

Kaugel, madalamail künkail nad kujundasid kahekordse ilmuvuse.

Igäiks mõistis, et nad ei teadnud veel õnnetusest midagi, sest nad ronisid rahulikult haigutavale, tühjale kohale, kus kunagi oli nende kodu.

Uudishimuliste mass külas erutus. Kaks õnnetut, liikudes õnnetuse paigale, mis neile valmistas kuri saatus, jutlesid omavahel, olles tihedalt teineteise ligi. Ikka nad ei näinud midagi, niivõrd olid nad teine-teisesse kiindunud, niivõrd moodustasid nad lahutamatu terviku.

Nad sammusid ligemale, ligemale... Ning äkki nad tõstsid pead ja vaatasid endi ette...

„Ah!“ oigas külasant, kellele armulikult lubati vaatamängu kaasa clada.

Ent ka siis ei näinud nad midagi. Kindlasti mõtlesid nad teine-teisele nii pinevalt kui oleks nad rääkinud suu-suu vastu. Nad naeratasid täpsalt oma tavalist naeratust. Võib näha või ainult oletada sellist naeratust, mis kurva, kahetseva hõnguna süvendab inimese näo hingestunud ilu. Nähtavana või nägematuna rahvas arvas kindlasti selle naeratuse olemasolu.

Möödus mõni hetk pinevas ootuses-vaatluses. Mees ja naine astusid oma varanduse riismete juurde, pööramata neile vähematki tähelepanu; nad jalutasid edasi võimetud nägema seda, mis neil jalgus lebas, ja nad astusid teisele poole küngast, vastu päikese ja valguse hiilgusele.

Uudishimuliste pilgud seirasid kaht kaduvat kummalist varju, nad olid sellest vaatepildist põrutatud ent siiski võlutud. La Miette oli tulvil täis sõnu, liiga lihtsaid tema väljendusvõimele; ta suutis vaid liigutada omi huuli; ent vana Remy vaikselt noogutas talle: „Oui.“ („Ja“).

„Ja... Ja...“ mõtlesid teised. „Ja, kindlasti... Nad on mu ja ja nii nad ei näe midagi. Ja, nende rada on lai ja avar ja nad seiravad seda rada, see on kõik. Ja, see on väga loomulik, et nad ei peatu oma maja juures, sest seda enam ei ole seal... Nad käivad oma rada, ja see seletab kõik...“

Loomaaria direktor sõidab puhkusele. Enne ärasõitu teeb ta alluvaile kindla korralduse tema hoolealuste seisukorra kohta teda informeerida. Kolmandal päeval saab direktor kiritelegrammi: „Loomade tervis üldiselt hea. Ainult pärdik Mizzi on kurb ja nõrus. Näib, et ta igatseb kaaslaste järele. Mis peame kuni teie tagasitulekuni tegema?“

Kuulutus lehes: Kindlaim abinõu hambavalu vastu.

Kindlaim abinõu ka kõige kurjema hambavalu vastu on järgmine: Võtta suu täis värsket koort ja raputada pead vasakult-paremale niikaua kuni koor muutub suus võiks. (Tuhandeid tänukirju abitarvitajailt).

Peet Aren kõneleb oma õppeajast

Külakoolist edasi — tunnustatud kunstnikuni

25 aastase tööjuubeli puhul otsin üles Peet Areni ta ateljees Kadriorus. Keset päikeserohkust ning kirevaid maale jälgin töökama kunstniku „põltimeust.“

Peet Aren, nagu Nikolai Triik'ki kuulub Eesti kunsti Kolumbuste põlve. Teejuhte lähemast ümbrusest ei leidunud. Ent kuidas on Arenist saanud kunstnik?

„Mäletan, Viljandis koolis käies imestasin 10-aasase poisikesena, vahtides läbi klassitoa akna, kuis kodutare sealt paistis pisitillukesena. Imesta end kas või filosoofiks! Millest, millest küll tuleb, et kodutare nii väike, paras peoga kinnikatmiseks?! Ja kuis seda joonistada! Võtsin, targake, paberi, kastsin petrooleumisse, panin aknale ja vedasin siis läbipaistvale paberile põialpoisiliku maja kontuure. Õpetaja käest saan selle katse man esmakordselt kuulda sõna „perspektiiv“. Kuid *too* haruldane sõnaõpp ei tähendanud veel, et meid oleks kunsti üle koolis eriti instrueeritud. Selleaegne joonistuseõpetus koolis lonkas otse mõlemil jalal. Nii teadsin ma kuni 16. eluaastani, et sesinates maailmas on vaid ühed värvid ja nimed nood, mida tarvitatakse koolis — vesivärvid. Selles kõrges teadmises lähengi kord kauplusesse ja küsin maalimiseks värve. Ulatataksegi 2 tuubi: roheline ja valge. Viin koju, püüan segada veega, kuid nood ei segune ega segune. Mõtlen: need värvid on vist läinud rikki. Viin oma „vesivärvid“ kauplusesse tagasi: Mis värve te mule andsite? Need ei kõlba ju kuhugi. Seal aga öeldakse; me mütsime teile õlivärve!“ Uh, kas säärased värve on olemas! Ja ma kukun imestusest peaaegu pikali.

Samal ajal koolitöö joonistamisetundides seisis ses, et õpetaja tuli klassi ja seadis end mugavalt toolile magama, tõmmates katvaks varjuks ette koolitahvli. Enne seda targu ometigi ulatas õpilasest joonistuseõpetajale joonistumustrid, n.n. vorlaged. Kõigepealt joonistasin mina kui osavaim joonistaja klassitahvlile ja „kunstijungriid“ pidid mu musterjoonistust kopeerima. Siis aga, õpetaja hõljudes magusates unenägudes, juhtus sageli, et lõin lahti ise joonistamise äri en gros ja en detail ning vabrikandina vabritseerisin joonistusi kaaskannatajaile. Vahel õpetaja ka märkas, et olin teinud *liiga palju üht ja sama joonistust* ja pani tolle tööagaruse tunnustusena halva numbri.

Kunst tõeliselt oli ikka veel tundmatu ja ei tea isegi millal tung ta poole õieti teadlikuks arenes. Muret hakkas ta aga mulle varakult valmistama. Kurikuulus a. 1905 tabas mind seminaristina ja järelikult siis ka kõige revolutsioonilesema Venemaa elemendina. Seminarist — see oli ju omamoodu dünamiit, riigikordade salakavalaim õgija. Ja kui säärane kõigis kahtlaseis värves kiirgav subjekt maalib valgele kahvelahjule musta tušiga härra direktori karikatuuri ja varustab seda pealegi väga loomutruu Tema Enese allkirja portreega, noh siis ei jää sangaril muud teha kui siduda kimpsud, kompsud ja sõita minema. Õpi-
poisi seisusest vallandatud!“

Areni vanemad olid vahepeal kolinud Narva ja sinna Tartu seminarist lähebki me sangar. Esialgu tunneb igavust, kuid siis kipub kunstile ligi, et päris püülik kohe vaadata. Narvas tutvub Janseniga, Prometiga ja esimesega koos teevad pea igapäev kunstimadinat, vuhivad üksteise võidu loodust vaadata ja joonistavad. Aren vaatab sellejuures Jansenile üle öla, et kuidas ta õige seda teab. Arvab nüüd koguni, et see vaatamine oli üsna väärt asi, sest sai sel kombel tsipa targemaks kui oli. Veel on Arenil seltsiliseks Leiburg ja kuna Leiburg pole Leibniz, siis mõjub ta kasvatavalt. Peterburgist käib jällegi suvevaheajal kodulinna külastamas Stieglitzi kooli õpilane Sajor. Käib ja veel millises mundris! Puhast sinist siin ja sinist seal, galuunid paremal ja galuunid vasemal, nõõbid ees ja nõõbid taga. Säärane hiilgus ei jäta Leiburgi külmaks ja ta kunstipulss lööb äkki 2000 korda minutis. Et vaja õige ka minna Piiteri õppima kunsti! Ei saa elada kunstita mitte ühte hetke. Läheb Leiburg ja läheb Aren. Valivad oma akadeemiaks hästi pika nimega joonistuskooli — Kunstide Edendamise Seltsi Kunstikooli. Seal siis maalt ja joonistati igapäev. Piiteris oli veel teisi kunstiharrastajaid, nagu Melnik, Kilgas, Roosileht, Uurits, Lidia Vademan, väga andekas Tensing, j. t. Leiburgi ja Melnikuga sai elatud ja vaimustud koos kunstist. Töötati hoolega, kirglikult, pingega. Päevas saadi maha ikka oma 10 — 20 skitsiga. Melnik, kes armastas mängida cellot, mängis ka neis skitsides sageli üpris tähtsat osa. Pööras mängides selja, tõstis käe, pani jala jalale, käe käele — kohe pidi Aren need ainulaadsed poosid jäädvustama paberile. „Jah, ega muud ei osanudki teha Piiteris kui töötada. Rahatus, see kollitas tõkjana igalpool ees. 3 rubla seda pahet hävitada ei saanud. Poolteist rubla läks korteri peale, teine poolteist söögiks, joogiks, maalimistarveteks. Elu oli kauniste kehv. Võrreldes selleaegset kunstipõlilast tänapäevasega, siis viimase seisukord paistab päris paradüümlikus valguses. Ta käib kohvikus, töötab „tuju“ järgi, kui üldse, sest kunstiõpp on meil sageli kõige viisakamaks mittemidagitegemise vabanduse vormiks. Meil oli hea meel kui saime süüagi. Menüü oli väga mitmekesine. Hommikul oli *tee ja leib, lõuna leib ja tee, õhtul tee ja leib*, magusaks roaks suhkrut aga alati. Pummelungid säärase rikkaliku toitmise man ei tulnud arvesse. Ning naised?! Jumal teab, kuid meie mõtted neis kinni ei olnud. Suurt seltskonnaelu kah ei elanud. Harva, kui just juhtus mõni rahakam poiss teele ette, siis sai ka peetud oma väikene, väga ilmsüütu olemine, kuid seda peamiselt ikka suvevaheajal, kui olime kunstist sajad kilomeetrid eemal. Stieglitzlaste elu oli vaid tsipa parem. Kas või seepärast, et seal saadi ka stipendiumeid, kuna meie kunstikooli suurim arm seisis õpperahast vabastamises. Stieglitzlased käisid toredas mundris, meil oli see aga vaba-
tahtlik. Mina isiklikult „vabast tahtest“ tegin kaasa

Inimesed minevikuta

Albert Richard Vetjen

Joe Bill ei tundnud oma vanemaid. Kaks rannaäärset kalurit leidsid ta mõnekuisena roomamas laeva päästapaadi põhjas Celebesi rannikul. Paadis olid surnud mees ja naine. Nende isikuid ei saadud aga kuidagi teha kindlaks. Paadil puudusid märgid ta päritolu kohta.

Rannaäärsed kalurid olid karmid mehed. Neil polnud ruumi ega aega lapse jaoks. Nii viisid nad lapse lähemasse misjonijaama.

„Tehke, mis võite teha lapse heaks,“ ütlesid kalurid preestrile. „Siin on viiskümend dollarit. Kui aega saame, tuleme teda jälle vaatama.“

„Mis me talle nimeks anname?“ küsis preester kalureilt, kes kratsisid kukalt ja vaatasid üksteisele otsa.

„Minu nimi on Bill,“ lausuis üks neist viimaks. Kuna mina ja Joe ta leidsime, paneme talle siis nimeks Joe Bill.“ Nii sai nimeküsimus lahendatud.

Kalurid läksid minema ja pika vaheaegade järgi tulid nad tagasi või saatsid jälle raha, sest nad olid heasüdamlikud

ainult mütsi osa ning sedagi Leiburgi mässu vaimu tõttu. Ütles: „Ei jaluta sinuga Narvas enam koos kunni oled ostnud mütsi. Ise kunstiõpilane, kuid keegi väliselt seda ei märkagi. Mõtlevad, et tont teab mida sa seal Piiteris teed.“

Professorid olid meil õige toredad härrad. Meeldestõbinumaid on musta, pika habemega iludus kunstnik Bilibin. Õpetas meile graafikat ja elutarkust. Tahtsime me, õpilased, mõnd oma tööd müüa, siis käskis ikka küsida ette, et nii saame lõpuks ikka selle summa, mida tahame. Töötasin veel Roerichi man, kes praegu elab pool aastat Himalajas ja teine pool aastat veedab Ameerikas. Veel olid Štšuko, Mathe j. t. Õppeajal puutusin kokku ka kuulsa tänapäeva maaliaga Chagal'iga, kes sellal oli noor, koeri pelgav poisike, kuid juba futuristlike kalduvusiga.

Viimane õppeaasta oli mul feriti raske. Puudus raha õppemaksuks. Käisin siis jänesena joonistamas. Ainuke pahe — ei pääsenud eksamitele. Enne diplomiektsameid professor nõuab mult töid. Ütlen, et viisin juba koju. Toogu ma tagasi. Mina jällegi: ei saa. Miks ei saa? Kooliraha maksmata. Professor käseb ometi tuua, vaatab nad üle. Pääsen eksamitele. Diplo-

mini jõuan välja. Kuid ennast asi sugugi ei huvita ega lähegi diplomi järgi. Taevast sellega! Tähtis oli töö saavutised enda silmis, aga mitte mingi „bumaga“. Ja nii lõpetangi a. 1913 peale selle kui olen juba neli aastat omamoodu olnud päris tõeline kunstnik, sest esinesin esmakordselt oma töödega avalikkuse ees a. 1909 sügisel, täpselt 25 aastat tagasi, Eesti kunstnike II kunstinäitusel, mis peeti Tallinnas. Üheaastase õppimise järele esinesin siis otseteed tunnustatud suurte meeste kõrval. Põksub süda, ikkagi suurused minu kõrval, kuid lugu polegi nii hull. Mul on väljas kompositsioone, graafikat, jooniseid, üksikud maalid ja kunstiteadlane Stryk ennustab mulle nende põhjal graafiku teed. Lähen end ise ka kauma. Tahan osta pileti ja pugada argligult sisse. Kunstnik Jansen peatab autoriteetselt: „autoritele on näitus maksuta!“ Siit peale algabki mu kunstnikupõlv. Alul, mõõda stuutiot Piiteris, siis Krimmi, Viini, Müncheni, üle Rootsi kodumaale. Sõidu Pariisi aga, lõikab katki maailmasõda. Suurem tunnustus saabub aastal, kui kultuurkapital määrab Eesti kunstnike autasudeks 3000 margalise preemiaid. Need eesti kunstnikud olid: Koort, Triik, Raud, Laipman ja mina. !

L. Känapas.

mehed. Kuid kolme aasta pärast hukkusid nad tormis ja Joe Bill jäi misjonijaama ülalpidamisele ühes pruunide hiina ja malai lastega.

Joe Bill kasvas kiiresti. Ta armastas vett ja raske oli teda hoida eemal kalapaatidest. Misjonijaam põles varsti maha ja üks ruugejuukseline kapten võttis poisi kaasa Austraaliasse sõitvale laevale.

Joe Bill käis laevalt laevale kasvades ikka pikemaks, laiapäolisemaks ja tugevamaks. Ta oli tugev ja ilus mees kahekümneaastaselt. Kui ta möödus, ei saanud naised kunagi jätta talle pilku heitmata. Ta oli õnnelik ja armastas merd. Ta armastas kõike sel ajal ja maailm näis talle imekenana ja lahkena. See oli kuni hukkus „Bandara“ ja lained uhtusid ta elusalt kaldale. Ta oli ainuke, kes oli pääsenud kahekümne mehe hulgast.

Billil oli tulnud võidelda murdlainete ja rahnuodega. Päästnud oli tema ainult ta tugevus ja julgus. Kuid rahnuude teravused olid muutnud, vorminud ta uueks. Nina oli surutud tõmbiks ja viltu. Huuled moonduvad ja täis inetuid arme. Ühe kulmu asemele jäi ainult valge koht ja vasaku kõrva asemele ripnevad lihaticid. Ta oli hirmutis. Mehed vaatasid kõrvale, kui nägid teda, naised pöörasid ümber ega saanud lahti hirmuvärinaist. Väiksed lapsed jäid alul soolasambana seisma. Siis jooksid nad ruttu minema.

Joe Billil oli tunda seda väga raske, sest ta oli heasüdamlik ja lihtsameelne. Sisemuselt polnud ta muutunud põrmugi. Aegamisi harjusid temaga mehed, kes pidid teda nägema kauem. Varemalt oli ta olnud naiste vastu alati ükskõikne, kuid nüüd tundis ta nalga neist; alati otsis ta nende silmis arusaamist. Oli nagu, mil ta uskus, et on leidnud seda, kuid alati osutusid need arvamised pettumusteks.

Nii oli aastatega Joe Bill saanud tunda palju pettumusi.

Ta võttis sellepärast naise samuti nagu lapsi.

Meri oli murdunud Joe Billi, kuid siiski kiskus miski salapärase jõud teda ikka sinna.

Ta oli ligi kolmkümmend aastat vana, kui leidis end „Casandral“. See oli suur laev, täis väljarändajaid, kuid ta pimedaim nurk oli reserveeritud vangidele, kus nad võisid surra, kui nad seda soovisid. Neid viidi kuhugi saarele.

See oli Joe Billile ükskõik. Ta tegi oma tööd vaikselt ja üksinda. Aegajalt heitis mõni väljarändaja pilgu Joe Billile. Lapsed jooksid minema, kui ta möödus. Naised pöörasid oma pilgud kõrvale, kui nägid lähenemas ta hüglakogu. Joe Billil oli see ükskõik. Ta ei tundnud alul huvi vangide vastu, nagu teised madrused laeval, sest et nende keskel olid mõned väga kenad naised. Õhtuti ainult jutustati meeskonna ruumides nende roimadest. Bill ei kuulnud seda, kuni ta nägi mustapealist tütarlast.

See algas siis, kui oli vangide veerandtunniline jalutuskaik tekil. Joe Bill polnud neile kunagi varemalt tähelepanu kinunud, kuid sel peaaelõunal tegi ta seda siiski. Mustapealine tüdruk seisis vastu reelingut ja vaatas mere poole.

Joe Bill nägi, et ta oli ilus. Mustad juuksed langesid lokkidenä ta kaelale. Ta nagu oli kahvatu, huuled punased. „Ta läheb vangi kogu eluajaks,“ mõtles Joe Bill. „Tal pole enam vähematki lootust. Kunagi ei näe ta enam merd ega tunne tuulepaitust, ei rohelist rohtu ega õitsvaid puid.“ Joe Billil oli temast hale. Ta oli ju nii noor ja armas.

Äkki vaatas tütarlaps tagasi. Siis nägi Bill, et tema silmad olid suured ja mustad. Ta tõusis püsti, et ära minna, kuid miski hoidis ta kinni. Tütarlaps silmitses ta laiul õlgu jumaldusega. Siis nägi ta aga tema nägu. Tütarlaps viipas talle tahtmatult.

Joe Bill ei saanud ära minna. Tütarlapse silmis oli mär-

gata ka kaastunnet. Siis nägi Joe Bill, kuidas vangivalvur haaras karmilt tütarlapse käsi varrest kinni, sest et see oli jäänud kauemaks seisatama, kui lubatud. Ja sel õhtul kuulas ta, mis rääkisid teised madrused vangidest. Ta mitte ainult ei kuulunud, vaid esines ka küsimustega.

Tütarlaps oli mõistetud vangi eluajaks. Ta oli tapnud mehe. Armulugu võib olla? Kes võis öelda seda kindlasti. Oli olnud laps ka, teati rääkida, kuid see olevat surnud. See polnud hea tütarlaps, kuid siiski olevat kahju. Liig kena tütarlaps. Joe Bill tõusis püsti ja läks tekile. Maailmas on midagi katki, mõtiskles ta vaadates taevatahti. Ka tema oli eluaegne vang oma hirmsa näo taga.

Järgmisel päeval leidis ta põhjuse, et minna ruumi, kus asusid vangid. Mustapealine tütarlaps istus käed rüpes. Uks oli avatud, kuid siiski raudvõre lahutas temast. Naisvalvur oli koridori teises otsas ja rääkis meesvalvuriga ning jõi sellega viina. Joe Bill vaatas läbi raudvõre.

„Siin on pime,“ ütles ta.

Tütarlaps tõstis pea ja vaatas temale. Ta huuled avanesid üllatunult. Siis naeratas ta veidi.

„Siin on väga pime,“ nõustus ta.

Paljud laeva meeskonnast olid temast möödudes jäänud seisatama. Ta oli kuulnud nende suust isegi ülbeid sõnu. Kuid see mees oli tema vastu õrn. See ulatas talle pakikese toiduainetega, mida oli hoidnud oma portsjonist.

„See on teile,“ ütles Bill. Oli tütarlaps pakikese vastu võtnud, ruttas ta jälle minema.

Joe Bill seisis alati oma harilikul kohal, kui vangid jalutasid tekil. Mustapealine tütarlaps tuli ikka reelingu äärde, vaatas esiteks merele ja siis Joe Billile. Võib-olla köitis teda inetus. Bill ei lahkunud kunagi enne tekilt, kui vangid olid jälle ära viidud.

„Lähem hulluks,“ ütles ta endale, „ma ei saa magada tema pärast. Aga nädala või rohkema pärast pole teda enam laeval. Oleks parem teda unustada.“

Alati leidis ta aga ettekäänud vangide ruumi minekuks. Igapäev andis ta tütarlapsele pakikese. See oli kõik, mis ta võis teha.

Joe Bill nägi und mustalokilises tütarlapsest, kui teda äratas ühel ööl torm. Kui ta oma koikust välja kargas, leidis ta „Casandra“ olevat juba küljeli. Meeskonnaruumis karjus keegi hüsteeriliselt: „Kõik tekile! Laev vajub põhjal!“

Joe ruttas tekile. Torm ulus ja meri möllas kohutavalt. Ta haaras reelingust kinni. Kõik tuled olid kustunud. Inimesed jooksid meeleheitel siia-sinna. Naised karjusid ja oli kuulda laste nuttu. Aegamisi vajus „Casandra“ ikka rohkem ja rohkem. Üksteise järele uhtusid vood inimesi üle parda. Bill püsis tekil ainult oma tugevate käte tõttu.

Sireen undas lakkamatult haledalt appi karjudes. Komandosillalt tõusid üha raketid. Paatide ümber rähklesid poolalasti inimesed.

Vangide ruumis põlesid tuled kummaliselt. Üks meesvalvur avas rutuga ukse, ta nägu oli kahvatu ja hambad lõgisesid. Vangid jooksid mürintal tekile. Valvur viskas võtme maha ja jooksis neile järele.

Joe Bill märkas, et mustapealine tütarlaps oli tema seljataga. Ta haaras ühe käega temast kinni. Tütarlapse laubalt voolas lõikehaavast veri ja ta hoigas.

„Tulge minuga,“ ütles Bill tütarlapsele lihtsalt.

Viimane vaatas talle suuril silmil otsa ja peitis oma näo käte taha.

Rutuga hakkas Bill niitüd parve valmistama. Pea oli see valmis ja lastud vette. Asetanud tütarlapse parvele, kirmitas ta selle nõõriga sinna külje kinni. See oli kaotanud mee-

lemärkuse. Bill pani käe tema ümber ja nõrkkes ka ise suurest jõupingutusest.

Päike oli juba kõrgel, kui ta avas jälle silmad. Tuul oli vaikinud ja lainete jõud raugeanud. Joe Bill niisutas kuivanud keelega huuli. Oli janu, kuid ta püüdis seda unustada. Ta silmitses tütarlast. See lebas vaikselt tema kõrval, kuid hingas veel ikka. Ta huuled olid kahvatud. Verejooks oli lakanud. Joe Bill nägi, kuidas tütarlapse ümarikud rinnad tõusid ja vajusid. Ta kummardas ja suudles tütarlast.

Siis tõusis ta püsti ja vaatas ringi. Polnud jälgegi „Casandra“ ega päästepaatidest.

See oli ju võimatu, et nad olid ainukesed pääsenud, mõtiskles Joe Bill. Tingimata pääses ka teisi, kuid torm oli nad päästepaatidega eemale ajanud. Kui kaugele, ei võinud ta aimatagi. Ta istus maha ja tõstis tütarlapse pea oma sülle.

Õhtupoole hakkas tütarlaps rahutult sonima. Joe Billi piinas janu. Oli momente, kus ta kadestas tütarlast, kes ei viibinud meelemärgusel. Neil polnud mingit lootust, ei toiduaineid ega vett, ja jumal teab, kui kaugel asus maa. Neid oli jäetud tuulte ja veehoovuste mängukanniks. Ja lõpuks pidid nad surema.

Oli juba hilja õhtu, kui ta nägi paati, tühja, pooleldi vett täis. Parv liikus selle suunas. Joe Bill ei kahelnud, et see oli „Casandra“ päästepaat. Ta hüppas merre ja ujus paadi juurde.

See oli väike paat. Paadis polnud aerusid, ei maste ega purjesid. Paadipõhjas leidis ta märgi biskviite. Ta söi neid ja tundis endasse jõudu tulevat.

Siis asus ta paati lähemalt järele uurima. See oli saanud tugevasti kannatada. Ainult õhukast hoidis teda vee peal. Ta võttis paadist veevaadikese ja toiduained ning aetas need parvele. Siis jättis ta paadi jälle saatuse hoolde.

Esimene suutäis vett tõi tü-

tarlapse meelemärgusele. Ahnelt neelas ta vett ja siis avas silmad.

„Kus me oleme?“ sosistas ta. „Kus?“

Joe Bill raputas ainult pead ega vastanud. Tütarlaps tõmbas kulmud kipra, püüdes meelde tuletada, mis juhtunud. Jälle ulatas Joe Bill talle vett. Jälle jõi ta. Siis sules ta silmad ja uinus.

Möödusid päevad üksteise järele. Ümberringi polnud näha muud kui sinetavat vett. Mustapealine tütarlaps ärkas aegajalt, et juua ja süüa kuitvikuid. Kui päike läks kõrve-tavaks, püüdis Joe Bill teda oma kehaga päikese kiirte eest kaitsta. Siis hoidis ta jälle teda oma käte vahel ja oli õnnelik.

Muidugi peavad nad surema, kuid ta ei mõelnud sellele. Surm polnud ju veel käes. Ta laulis vanu laule, mis pidid ta meelest olema juba ammu kustunud. Siis jälle rääkis ta endaga. Tal oli nagu oleks ta teiste seltskonnas. Tulid aga ka ajad, mil ta vaikis ja vahtis endamisi, ilma et oleks mõelnud millelegi. Vaikima oli hakanud ta siis, kui oli loobunud söömisest ja joomisest, et tütarlapsele jääks rohkem.

Ta ei teadnud kui kaua olid nad viibinud parvel, arvas aga, et juba nädalaid. Siis ühel ööl äratas teda lainete kohin. Ta taipas, et parv on jõudnud murdlainetes karide vahel.

Ta päästis enda ja tütarlapse nõõridest, mis hoidsid neid parve küljes kinni. See võis tähendada uppumissurma. Kuid parem võidelda lainetega, kui surra parvel.

Bill võttis tütarlapse sülle ja sööstis lainetes. Enne seda hüüdis ta midagi merel. Ta oli saanud kord merest jagu. See oli olnud siis, kui oli bukkunud „Bandara“. Ta oli suur ja tugev ja ta pidi võitma selle jälle.

Ta ei mäletanud, kuidas ta oli jõudnud kaldale. Tulles meelemärgusele nägi, et paistis päike ja tema ümber askel-

dasid kalurid. Need tõstsid ta kätele ja hakkasid teda kuhugi viima. Ta sulus silmad. Jälle kaotas ta mõistuse.

Möödus nädalaid, kui Joe tuli lõpuks jälle meelemärgusele. Ta lebas valgete linade vahel puhtas voodis ja habemik arst viibis ta juures. Ta nägu oli kaetud sidemetega. Side oli tõmmatud isegi üle ta rinna.

„Kuidas end tunnete?“ küsis arst.

Joe Bill vaatas talle otsa ja mõtles. Kas ta pole mitte Joe Bill? See näis olevat nii. Ta oli merehädaline „Casandralt“. Aegamisi tuli talle meelde mustalokiline tütarlaps. Ta niisutas oma huuli. Arst ulatas talle veeklaasi.

„Kus on tema?“ küsis ta siis rutuga.

Arst naeratas.

„Tütarlaps, kelle töite kaldale? Saate näha teda peagi.“ Pöörates siis halastaja õe poole: „Arvan nüüd võime sidemed ära võtta.“

Siis hakkasid nad ühiselt Joe Billi sidemeist vabastama.

„Teie olete elanud siin juba tükk aega,“ ütles arst sidemeid üksteise järele lahti tehes. „Saite vastu kaljurahnusid tugevasti vigastada. Saate aru — tugevasti. Teil ei maksa üllatuda. Teie nägu oli täiesti puru. Tegin kõik, mis võisin, aga ma pole spetsialist.“

Sidemed olid võetud ära ja arst ulatas Joe Billile peegli. Nähes end peeglist ei tahtnud ta oma silmi uskuda. Mis olid nad teinud temaga? Tema näoga? Ta nägi ainult kaastunnet arsti ja halastajaõe silmis.

„Ei maksa chmuda,“ lausus arst lõpuks. „Pole sugugi nii väga halvasti välja tulnud.“

Joe Bill vaatas end jälle. Oli see Joe Bill, kelle eest lapsed olid olid hirmunud põgenenud ja kellest hoidsid eemale naised. Oli see tõesti see Joe Bill, keda oli näinud kahekümneaastasena sagedasti. Oli keegi kes tuletas korraga mõlemaid meelde. Huuled polnud enam täis hirmsaid arme. Isegi ripupuv kõrv oli omal kohal. Puru-

duva ühe kulmu asemel oli uus. Ta oli üllatunud. Oli küll nahal näha kergeid punaseid arme, kuid enam polnud ta hirmutis. Ta pani peegli käest ja mõtiskles, sest ta ei teadnud midagi plastilisest kirurgiast.

Neil inimestel polnud aimugi, milline oli ta olnud varemalt. Nad olid arvanud, et ta oli näinud samuti välja, kui teisedki ja olid püüdnud ta nägu parandada. Joe ohkas kergendatult nagu oleks pääsenud raskest koormast. Arst, kes teda silmitses, noogutas ühele naisterahvale peaga. See väljus. Kui ta tuli tagasi, oli mustapealine tütarlaps tal kaasas. See astus ta juurde ja võttis Joe Billi käest kinni.

„Ma ei mäleta sind,“ lausus ta kogeledes ja püüdes tuletda meelde. „Kuid nad räägivad, et sina päästsid mu. Olen väga rõõmus selle üle.“

„Ta ei mäleta midagi,“ seletas arst. „Ei midagi, mis juhtunud temaga varemalt.“

„Ei midagi?“ küsis Joe Bill.

„Ei midagi,“ kinnitas tütarlaps. „Kui püüan tuletda möödunud meelde, hakkab valutama pea.“

Fahle mälestamise regatta üldvõitja W. Wasiljev (keskel), G. Serg (vasakul) ja F. Breyer.

Kõiki

käesoleval aastal ilmunud „Romaani“ numbreid on veel saadaval „Romaani“ talitusest.

Arst võttis Billi teise käe.

„Kas võite öelda, milliselt laevalt te olete? Kes olete teie? Meie astume ühendusse võimudega ja võib-olla koguni teie sugulastega.“

Joe Bill vaikus tükk aega enne kui vastas. Mustapealine tütarlaps vaatas talle suuril silmil otsa. Ta ei mäletanud üldse midagi. Isegi seda, et oli tapnud kellegi ja oli teel vanglasse. Ta ei ole alanud merelkaldalt ja haiglast.

Polnud kedagi, kes oleks võinud nende mõlema isikut kindlaks teha. Parvel polnud nime ega numbrit. Ja arvata vasti oli seegi purunenud vastu kaljurahnusid. Joe Bill sulles oma silmad. Ta võis teha tööd. Küll kalurid juba aita- vad teda. Ta oli meremees ja väga tugev. Kui ta räägib „Casandrast“, siis tullakse varem või hiljem ja viiakse tütarlaps ära. Ta ei soovinud aga seda. Nüüd hakkas tütarlaps teda armastama. Nende vahel oli-side, mis ei võinud katkeda. Meri oli andnud talle tagasi rohkem kui võtnud. Ta naeratas õnnelikult, avas silmad ja tõmbas tütarlapse enda rinnale.

„Arvan, meie oleme olnud kauemat aega seltsis,“ lausus ta lõpuks. Tütarlaps paitas ta pead ja tähendas:

„Näib, et see on nii, aga ma ei mäleta.“

„Ka mina ei mäleta,“ lausus Joe Bill uuesti.

Arst raputas pead.

„Kas teie ei mäleta, kes teie olete? Oma nime? Tütarlapse nime? Laeva nime? Mis juhatus?“

„Ei,“ lausus Bill talle tõsiselt silma vaadates. „On sellest küll väga kahju, kuid tõesti ei mäleta...“

Hiljuti möödunud päevi

Professorite, muusikute, advokaatide

Hra Andres Meri,
Wiiburi muusikakooli
õppejõud ja puhkpil-
lide orkestri juhataja
Narva-Jõesuus

Kõrval'rida helikunst-
nikke ja muusikuid.

R. Lewin

O. Wichmann

G. Roždestwensky

Hooaeg Jõesuus algas mai lõpu-
poolel, või — kui täpsalt öelda,
siis, kui ilmusid suvitajate nime-
kirja professorid Vilip, Tjutru-
mov ja Sternberg. Nemat on
iga aasta esimesed külalised ja nii
oli see ka tänava. Tavaliselt neile
järgnevad viiulikunstnik Pappmehl
ja vanaisa Nil Merjanski. Seda
kuldset traditsiooni pole murtud
ükski aasta.

Eelmainituile esimeseks lisaks
saabus tänava Tartust andekaim ki-
rurg prof. Ulrich Karell, kes oma
temperamentse abikaasa saatel ja
üliaktiivsel kaasalõõmisel vähemasti
50 % ajast pühendab võrkpallile. Se-
da ei saa öelda aga prof. Uluotsa
kohta, kes eelistab enam rahu ja
seetõttu liigub enamasti üksildasis

rajoones. Professorid Paris, A.
Lüts ja Ants Oras naudivad päi-
kest ja merd tagasihoidlikult.

Kõrgemaist kaitsevaelasist nautis
Jõesuu mitmepalgust kindral
Lossmann, kes oma perega asub
Kaitseväe Sanatooriumis. Kindral
Heintset sellevastu võis näha
vaid läbisõidul. Kuid kolonel Si-
mon oma abikaasa, poja ja tütar-
dega esindas nii plaashil kui kuur-
hoones seda vana, hea kooli gentle-
mani ja kavaleri. Kolonel Bartelt
Tapalt saabus vast suve keskpai-
gas, kuna kol. Jakobson lepib sel
aastal vaid juhuslike autotrippi-
dega siia Soome lahe Rivieras. Sa-
muti kui kolonel Leetski, keda
vahetevahel mitu päeva järgimööda
näha võib. Kolonel Freiberg sel-

levastu kuulub Jõesuu püsivate
austajate hulka, kuna kolonel
Triik kui narvalane seda juba eo
ipso on. Kes astub Jõesuu pimestav
valgele liivarannale äripäeval, sel
on veel vähegi lootust kohata tuttavat,
kuid pühapäevadel — siis muutub
lugu problemaatiliseks. Sest igal pü-
hapäeval on rannal ja meres vähe-
malt 6000 inimest, millise arvu sta-
biilsuse eest hoolitsevad huvirongid
ja Kotschnevi aurulaevad. Ning kuur-
hoones, selles suvelõbude õhtuses
asupaigas, mühab elu kui mesilas.

Mis puutub muusikameestesse,
siis Narva-Jõesuu hiiglasliku pla-
shi, suigutava männimetsa ja kauni-
te parkide vaated on neid paelunud
alati. Kaks suurmeest muusika alal
on aga sajaprotsendilised jõesuula-
sed. Need on Estonia muusikajuht Rai-
mund Kull ja vii-
ulikunstnik ning konser-
vatooriumi õppe-
jõud Pappmehl.
Neile on seltsinud
viimasel ajal terve
rida noorema gene-
ratsiooni muusika-
ning laulumehi. Te-
nor F. Johannson
võlub oma lauluga
vahetevahel kuurhoo-
nepubliku, heli-
kunstnik Blau-
brück sellevastu
annab kontserte kiri-
kus, kusjuures ta la-
hutamatuks kaasla-
~~~~~  
*Kuurhoones, selles su-  
velõbude õhtuses asu-  
paigas, mühab elu kui  
mesilas.*  
~~~~~


Karva-Jõesuu rannaliival

ia arstide kuurort. — Suvi spordi tähe all.

J. Rosenlill.

O. Ernesaks.

R. Vahre.

Tenor F. Johannson, kes võlus oma lauluga vahete-vahel kuurhoone publikut ja leidis vaimustatud poolehoitu.

seks on kirjanikus abikaasa pr. Agnes Taar, kes Jõesuust nii võlutud on, et tänava talle isegi luuletise pühendas. Artur Rinne sinine pintsak näib muutuvat Jõesuu suurmoeks, kuna Rinne järele on tekinud neid terve rida. Ning daamid leiavad, et see on pisut kenamgi veel kui „Agafoon“ Lüdigi roheline, millega ta esmakordselt Jõesuhu ilmudes lausa furooni tekitas. Lauljatar Fanny Naera ja Anette

Kanarik, samuti Elfriede Raik ja Tartu daamid Leida Kurko ja Olga Simm on väarikaks täienduseks Jõesuu lauljateperele. Udo Topmann on valmis vanduma igale, et muusikamehele on maapeal ainult üks paradüüs ja nimelt Jõesuu. Ning tõepoolest: kui rannal mängib puhkpillikoor vanameistri ja Viiburi muusikakooli õppejõu Andres Meri ja Veske juhatusel ning kuurhoones pakuvad kõrvalõbu sellised virtuoosid nagu R. Levin oma viiulil, J. Rosenlill — konservatooriumi lõpetanud helikunstnik, S. Roždestvenski — klaver, O.

Ernesaks, O. Vichmann ja R. Vaher — siis tõepoolest on raske jääda külmaks muusika võludele. Pikalaenu Panga dir. Rostfeldt saab sellest väga hästi aru ja kus on muusika, seal võib kindlasti näha direktorihärra imposantsset kuju.

Õieti öelda — Jõesuus suvitamine nõuab teatavat eelist andi ajajaotuse suhtes, sest naudinguid ja mugavusi on palju. Riigikohtunik Puusepp näiteks on eranditult mere sõber — muu võlub teda vähe. Hra Hans Siimer kohtupalatist sellevastu mõnuleb pargi lillerohkuse nautimisel, kuna rahukoguliige Antonov (Lõpp järgmisel lhk.)

Ülal pildil, vasakult: preilid Randbergid, prl. Anni Raudsepp, pr. Mugasto, kunstnik Heino Mugasto.

Pildil paremal, istuvad: prl. Preiberg, prl. Klein, kapit. Tepper, pr. A. Kurtz, pr. Tepper. Seisavad: hr. B. Trall, J. Paumann, prl. Vimberg, hr. Krusta.

SAATUSLIKUS KEERISES

Ilmas HÄZUR! romaani

(5. järg.)

Romaani „Saatuslikus keerises“ senine sisu

Kaubaaurikule Antje Boddenkuhl võetakse Hamburgis uus laevapoiss Henrik Jensen. Reisil muutub aga poisi elu kibedaks, ühel kardetaval silmapilgul hüppab poiss tagaajaja eest merre, kust laeval olev ainuke reisija Dittmar poisi ära päästab ja oma kajutisse asetab. Pärast mitmeid vahejuhtumisi teatab Henrik Jensen, et ta on neiu ja tal tungiv tarvidus sõita Brasiiliasse. Vihane kapten lepib lõpuks olukorraga ja võtab neiu oma hoole alla. Riosse jõudes lahkub Dittmar laevalt, kuna kapten läheb neuga linna, sellele vajalikke esemeid ostma ja põgeneb. Rios otsib Inge andmeid ja võimalusi oma eesmärgile jõudmiseks. Peagi sõidab ta laeval jõgesid mööda Brasiilia ürgmetsadesuunas ja jõuab Catalao istandusse, kus teenib tema peigmees Valter Wendt. Istanduses võtab Inge vastu proua Vendt, Catalao tütar, ja teatab, et tema mees pole kodus. Seal selgub Ingele tõde. Ta pöörab ringi ja hakkab tagasi tulema läbi kohutava džungli. Pärast Inge lahkumist istandusest jõuab sinna ka Dittmar, kes kogu aja jälginud teda ja asub ka teele džunglisse — neiu otsima. Hädaohtliku ja piinarikka otsimise järele leiab ta Inge džunglis, kannab sealt välja, ja sõidutab Manaosse haiglasse, sest neiu on suremas mürgiste džungliputukate hammustustest.

Keegi noor daam oli seal, kes eksis ürgmetsa ning oleks hukkunud, kui mees poleks teda otsinud ja päästnud. Senhorita olnud hirmsas seisukorras ning ka mehe näol leidunud putukate hammustusi. Daam omanud võluvad kuldjuuksed, nagu ei leidu kogu Brasiilias.

ja B. Tulin on alati igalpool ja — kui neid tingimata kohata tahad ja otsid, siis loomulikult ei saa kätte kustki. Arhitekt Vladovsky lebab lamamistoolil päikesepaistes ja arvatavasti näeb fantaasiat Jõesuu tuleviku luksussõssidest. Hr. Heinrichson Laenu-Pangast sellevastu askeldab hoopis reaalsemal pinnal — temal on kindel kavatsus üht sellist ehitama hakata.

Juriste ja arste ei maksa vist üldse puudutada. Kindel on igatahes see, et kes tahab näha kord koos meie advokatuuri ja arstkonna valdavamat osa, see peab siirduma suvel Jõesuht.

Mis puutub aga Narva, selle meie kolmanda linna eliiti, siis on endastmõistetav, et ta suvitab oma kuurdis. Linnavolikogu esimees adv. Põhla murrab tõsiselt pead, kum-

male spordile rohkem anduda, kas bridzhile või võrkpallile. Pr. Põhla sellevastu naisseltsi esinajana ammutab viimases mängust energiat, millest peab piisama talviseks tööks ja askeldusteks. Soome aukonsul Jaan Lust on tõmbunud oma kaurinisse villasse Vilmsi tänaval, kuna Kreenholmi J. Mitt on seadnud põhimõtte — tema aed peab olema Jõesuus ilusaim. Ja seda ta on saavutamaski. Linnapea Jaan Lutsu kaptenimütsi näeb Jõesuus ja linnas ühevõrd, sama on maksev abilinnapea Federmannni kohta. Kohtunik Kallismaa ja notar Vaabel, samuti koht. Must, kohtu-uurija Ülem ja Kulli, advokaadid Vahter, pr. Neumann, J. Kuusk, eks-rl. adv. Veiss, dr. Jakovlev ja dir. V. Nano on sagedasti näha Kotschnevi auru-

Pedrito de Gayaz suitsetas näilise ükskõiksusega sigarit ja kuulas põnevusega. Ta teadis, kellest oli juttu.

Kui brasiillane nelja nädala eest sõitis Catalao istandusse, valitses seal kirjeldamatu ärevus. Neeger Buras jooksis ringi seotud käega ning unustas oma tavalise auväärsuse, kui jutustas hirmsast võitlusest valge mehega. Osavate küsimuste abil Pedrito de Gayaz sai teada kogu loo.

Peamurdmist valmistas talle vaid neiu saatja isik. Kes ta oli? Kust oli ilmunud see kaitsja, keda varem polnud näha?

Pedrito de Gayaz meenutas Inge Jensenit Luiz Jouseira paadis näinud olevat. Luiz Jouseira aga istus cernal laua ääres ning jõi cachacat.

Brasiillane tõusis ning astus paadimehe juurde.

„Viisid tookord senhorita Catalao istandusse. Mäletad?“

Jouseira noogutas.

„Muidugi mäletan. Mulle makseti hästi. Oli suursugune, valgejuukseline härra, kes ütiris mu paadi ning käskis senhorita viia Catalao istandusse.“

Valgejuukseline härra! Vana mees poksi ja rusikaga ja jõumehe haardega!

Kas Jouseirale ei tunduvat imelikuna, et nii vana mees huvitub noorest neiuist?...

Ei, seda mitte! Aga imelik olnud, et Barbologa Sao Joasse tagasi sõites nad kohanud teist paati — Antonio Sachezi oma, ning selles paadis istunud noor mees ja küsinud Jouseiralt, kas ta senhorita korralikult sihile toimetanud. Kui Jouseira seepeale küsinud, kuus

laeval või omnibusel. Selge tunnus, et Narva lähedus ehtsat suvitamist ei võimalda. Ikka on mõni pisimure või askeldus, mis nõuab vahetevahel linnasõlemist.

Pangadirektor Hansing ühes vennaga ja ta kolleeg dir. Dulits harrastavad hoopis rahulikumat suvitamist. Sest kui merevesi on 20 kraadi, siis tööpooldest uhub ta mitte ükski palavuserammestuse kehist, vaid ka igapäevased pisimured ajast. Ning lõppude-lõpuks — ei tule unustada et Jõesuus elab ka vanahärra Huene, kellel on vesiravila. Ning kui jooksva, neurasteenia või mõni muu kuri ihuline või hingeline haigus kipub kellelgi tumestama suvitusrõõme, siis võib selle vastu saada igasuguseid vanne. Kas või seltersivanni.

Sombbrero.

noormees tundvat senhoritat, vastanud mees naerdes: „Mina ju üürisin teie paadi!“

Pedrito de Gayaz hakkas taipama. Mehe vastusest järgnes, et noormees ja valgejuukseline vanahärra oli sama isik. Milleks see maskeraad? Kas mees tahtis peita end kellegi eest? Võib olla koguni Inge Jenseni eest? Brasiillane mäletas, et polnud iial näinud neiu vestlemas vanahärraga.

Selle taga peitus saladus.

Pedrito de Gayaz otsustas selle jälile jõuda. Tolle mehega, kes esines vanahärrana, de Gayazil oli õiendada arve. Brasiillane, kelle soontes voolab uhke portugali perekonna de Gayazite veri, ei lasõ end lüüa ilma vastu löömata.

Ja kuldjuukseline neiu? Sügav, pahaendeline sära tekkis mehe silmi, kui mõtles neiu saledale kogule, veetlevale näole ja kuldjuustele.

Brasiillane seisis juba laua juures, kus itaallane Farrini jutustas kummalisest sõidust, mis toonud sisse ilusa rahasumma.

„Kuhu nad sõitsid?“ katkestas de Gayaz järsult mehe kõne.

Farrini tõstis pea. Tundis ära jõuka kaupmehe ja vastas vastutulelikult: „Ütlesin juba, et nad sõitsid Manaosse. Seal kandsime meelemärkusetä senhorita kaldale ja viisime ta dr. Cashtoni haiglasse!“

Pedrito de Gayaz istus. Rahuldus hiilgas ta näost. Oli leidnud jäljed kergemini kui lootnud.

Nüüd mees, kes esineb kahes osas, vaadaku ette! Ja Inge Jensen...

Pedrito de Gayaz hoolitseks selle eest, et keegi ei takitaks teda sihile jõudmast. —

Günter Dittmar oli inimene, kes õppinud elu tundma ja igas olukorras oskas leida õige tee.

Kui aga dr. Cashton teatas, et haige oli niivõrd paranenud, et mees võis neiu ette astuda, Dittmar seisis hetke nagu suur, kõhklev poiss arsti ees ja vaatas talle nõutult otsa.

„Olen palju järgi mõelnud selle üle,“ ta ütles arstile, „ja kahtlen, kas on õige, kui lähen neiu juurde. Te ju teate kõike... teate, kuid õppisin teda tundma, aga te ei tea... hm... najaa!... See pole nii lihtne. Neiu küsib kindlasti, kuis sattusin siia, mis... Kardan, see võiks teda ärritada, kui jälle meenutab minevikku.“

Dr. Cashton naeratas.

„Teete omale asjatuid muresid, mister Dittmar! Miss Jensen on minu arvates juba üle saanud kõige halvemast. Raske haigus uhtus palju ära, mis muul juhtumil aastate viisi oleks valu teinud. Ma ei taha väita, et ta oleks unustanud elamuse Walter Wendtiga, kuid see ei peaks enam nii... valus olema, et sellest ei suudaks kõnelda. Täna hommikul

neiu küsis, kes ta ürgmetsast välja toonud. See on tõendus, et mõtted on üle saanud vapustavast pettumusest.“

Günter Dittmar polnud veendunud selles. Nädalate kestel, mil istunud neiu voodi juures ja vaadelnud võitlust elu ja surma vahel, oli tundnud südames vaid muret ja kartust, et neiu võiks surra.

Nüüd, kus Inge Jensen oli päästetud ja mees esimesena pidi tervitama neidu, nüüd tundis seda selgesti: armastas Inge Jensenit! Armastas neidu, kes oli nii erinev naistest, keda seni tundma õppinud oma juhtumisrikkas elus. Oleks kõhklematult oma elu kaalule pannud päästes neiu kolmandat korda, kui see vajalik oleks olnud.

Ta mõtles naistele, kes viskusid mehe kaenlasse ja armusõnu sosistades juba mõtlesid teisele... ta tundis naisi, kes olid valmis lahkuma mehest ja lastest ning järgnema talle... naised, kes kire pärast oleks jätnud kõik...

Aga need olid naised, kellesse Günter Dittmar ei suutnud uskuda, sest tundis neid läbi ja läbi, teadis, et kõige taga peitus vaid kaine arvestus ja egoism... nende armastus oli vaid kirm, mis haihtus kiirelt kui uim...

Kui teistsugune oli Inge Jensen! Neiu seisis oma armastuse varemeil, nägi kõige pühamat purustatuna tooreist rusikaist ja langes kokku.

Kõik temas oli tõde, sügavus, andumus.

Seda kõike Günter Dittmar oli seni asjatult otsinud maailmas, kus pandi rõhku vaid välisele hiilgusele ja nauditi päikesepaistet ja taanduti varjude eest, millest olevik nii rikas.

Kõik, mis ta teinud Inge Jenseni eest, oli andastmõistetav, ei andnud talle õigust vastuarmastusele. Mees teadis, et väga raske oli peale kibedat pettumust neiuale tagasi anda usaldust inimeste vastu. Võis olla neiuale vaid vennalikuks sõbraks ega tohtinud öelda ainustki mõtlematut sõna, mis meenutas minevikku, pidi ootama kuni haav paranes.

Günter Dittmar astus vaikselt haigetuppa. Öde lahkus kerge peanoogutusega, jättes nad kahekesi.

Inge Jensen pööras kitsa, kahvatu näo mehe poole. Suu ümber ilmus abitu, liigutav naeratus, et mees meelsamini väikese, ülisaleda kogukese, kelles veel hiljuti peitunud nii palju jõudu, usku ja armastust, oma käte vahele oleks võtnud, et näidata neiuale enda jõudu ja armastust, mis oli küllalt tugev kahele.

„Tere, härra Dittmar!“ ütles Inge tasa ning sirutas mehele vastu käe.

Dittmar võttis ta käe ja hoidis neid õrnu, pehmeid sõrmi, meenutas, kui tugev ja südamlilik oli nende pigistus lahkumisel „Antje Bodenkuhlilt“.

„Tere, preili Jensen!“ vastas mees heatujuuliselt ja istus voodiäärele.

Inge Jensenil oli tarvidus kõneleda kellegagi, rääkida sellest, mis nädalate jooksul kogunenud hingesse.

„Kuulsin juba, mis te minu heaks tegite, härra Dittmar!“ ta algas. „Ma ei tea, kuidas tänada teid selle eest. Esiteks toote mu välja veest ja siis lähete ürgmetsa ning päästate teist korda mu elu.“

Dittmar hingas kergendatult. Neiu rääkis täiesti rahulikult. Kuigi mitte heledal, kõlaval häälel, nagu tavaliselt, kuid siiski nagu inimene, kes suutnud korda luua oma sisemuses.

Mees naeratas.

„Juhus!“ ta ütles ning vaatles väikest Maria pilti voodi kohal. „Sõitsin läbi Brasiilia, kuna mul polnud midagi paremat teha, sattusin... sinna ja kuulsin, mis juhtunud. Loomulikult läksin ja tõin teid tagasi.“

„Tahtsin minna Sao Joaosse ja kuna mul polnud paati, tahtsin rännata jalgsi mööda Aripuanani kallast. Ei teadnud, et ürgmets on nii kardetav.“

Günter Dittmar istus voodi serval ja mõtles ikka jälle sama mõtet: Kas selline on inimene? Ta elab läbi kõige hirmsamat, vapustavat, mis võib olla... ja mõne aja möödudes ta võib kõnelda sellest täiesti rahulikult ja erapooletult, nagu räägiks võõrast inimesest? Või räägib ta vaid selleks, et kõneldes lämmatada valu?

Inge Jensen istus voodis, vaatles oma kahvatuid, saledaid käsi vaibal, tõstis äkki pea ja vaatas otsa mehele.

„Milleks tegite seda kõike?“ ta küsis ning pilk näis tahtvat tungida mehe hingesse. „Miks järgnesite mulle? Miks läksite minu pärast ürgmetsa, mis oli teile sama ohtlik, nagu minule ja igauhele?“

Mees viivitas hetke vastusega.

„Kust teate, et järgnesin teile?“ ta küsis siis.

„Tean seda. Nägin teid „Caravellase“ pardal. Kui see kohtamine oleks olnud juhuslik, te oleksite tulnud mind tervitama. Nii aga kadusite ja peitsite end minu eest.“

Dittmar vastas väikese pausi järgi:

„Kas pean seda praegu seletama teile? Jätame selle praegu... kunagi hiljem ütlen teile kõik. Mis puutub aga sellesse, et tõin teid välja ürgmetsast, siis see pole üldse kõneväärt... iga teine mees minu asemel oleks toiminud samuti!“

„Toote mind siia kallisse haiglasse... makstate nädalate viisi minu eest... Miks, härra Dittmar? Teate ju kõike minust? Teate, et...“ — ei mingit värinat hääles, mingit viivitust — „... ühe mehe pärast tulin Brasiiliasse ja et...“

Mees võttis neiu käe, mille sõrmed kramplikult surusid vaipa.

„Kas peame sellest rääkima just praegu,

preili Jensen? Saage enne täiesti terveks, siis tahan teile meeleldi vastata,“ ta ütles asjalikult.

„Pean selgusele jõudma!“ vastas neiu kangekaelselt. „Ma ei taha enam kobada pimeduses, nagu seni!“

Günter Dittmari nägu oli tõsine.

„Tegin seda, kuna see oli minu kui inimese kohus!“ ta ütles ja tõusis. „Nüüd pean minema. Vajate tungivalt rahu!“

Neiu kaotas hetkeks enesevalitsemise.

„Ma ei vaja rahu!“ ta karjatas. „Vajan selgust! Ärge mängige minuga mängu, millest ma ei taipu midagi! Ärge valetage mulle! Ütelge mulle ähelt seda: kas see kõik siin sünnib... kellegi teise ülesandel või...“

„Selles, mis teen, ma ei vaja kellegi eestkostmist, preili Jensen! Vastutan ise enese ees!“ Mees ütles seda tasa, erilise rõhuta. „Ärge muretsege asjatult! Homme külastan teid jälle, siis räägime edasi. Nägemiseni!“

Koridoris Günter Dittmar pühkis higi laubalt. Kuum oli seal ja haigetoas... ent higi...

Ei olnud kerge kõnelda haigega, kellesse kogunud nii palju kibedust, umbusku ja ahasust. — — —

Mees, nagu Pedrito de Gayaz, ei lase end lüüa ilma vastu löömata! Millega pole öeldud, et ta seda lööki ise peab sooritama!

Selleks tal oleks „Acaracu“ pardal küllalt võimalusi olnud. Salapärane vanahärra oli sageli astunud ta teele, kui uuesti püüdis läheneda Inge Jensenile. Kuid selle asemel, et kätte maksta häbistavate hoopide eest, brasiillane oli kadunud imekähku.

Järgmisel päeval Pedrito de Gayaz lahkus Sao Joaost ja sõitis Manaosse. Nüüd äkki ta ei suutnud tundigi kannatada alandust, mis talle osaks saanud võõra poolt. Mõte, et vanahärra oli tõelikult noor mees, kes salapärasel viisil jälgis neidu, et ise vallutada seda, mis ei raatsinud loovutada vastasele, ei andnud brasiillasele hetkekski rahu.

Jootraha on, nagu kogu maailmas nii ka Brasiilias, nõiavits, mis avab iga ukse ja suu. Nii Pedrito de Gayazil oli kerge teada saada, et Inge Jensen viibis dr. Cashtoni kliinikus ja et Günter Dittmar elas haigla lähedal hotellis, kust iga päev külastas neidu.

Pedrito de Gayaz teadis, et pääsis vaid siis neiu juurde, kui oli kõrvaldanud selle salapärase Günter Dittmari. Võib olla ta poleks seda, mis plaanitses, ial teinud, poleks olnud häbistavaid hoope „Caravellase“ pardal ja poleks neiu ta kuumad armuavaldused nii põlglikult tagasi tõrjunud.

Takistused, mis sattusid teele, suurendasid ta võitlushimu. Iga hinna eest pidi ta saama kuldjuukselise neiu!

(Järg 526. lhk.)

Suvepilte Tartust ja Elvast

Vasakul ülal: Tartu suvekuuninganna prl. Linnu Toom.

All: hr. Evald Voitk, prl. K. Pormeister, prl. Lepik, prl. O. Pormeister, pr. Mihkla tütrekesega. Samal pildil ees: prl. Valja Pormeister.

Pr. Espe, hr. Espe, prl. K. Pormeister.

LEO MÕTUS

Epiloog suvele

Sa värviküllan, nagu tulid,
ka lahkumisel annad käe.
Nüüd aga möönand päiksetuli
ja kaasik koltub koplimalael.

Kuid nurmelküpsend kuldne nišu
ja tühjad salved täitnud põim.
Töö viljakas saand elu sisuks:
ta selle ihatavaks löi.

Sai jälle armsaks kodulävi,
kun taga peidun julge rõõm;
kõik rahutus mu rinnast hävis:
nüüd pikaldane loidab lõõm.

Vaikelu kodun rahulisen —
mu igatsuste viimne retk.
Siin loodan olla mina ise;
Siin endaleiu ülev hetk!

Siin haarab kodukuru võlu,
mis uitis hinge tagamail;
Siin mure raske heidan õlult
kui mererännult tullen kail.

Veel naerateleb raagev päike,
Kuid naeratlusel nukker toon...
Veel kuskil kaugel kõmab äike,
lõõb südameni — tulijoon!

Näen: kõrrel süstit härmalõngust
kuldkiirte kangal' hõbekoe.
Ja suve viimsest leebest hõngust
on minu südamelgi soe.

Alum. pildil, vasakult I rida:
pr. Ojasson, prl. Ojasson, Tõnisson
junior, prl. Nieländer, Vambola Nieländer,
pr. Türk. II rida: pr. Nieländer,
hr. Nieländer, prl. Maimo Nieländer,
pr. Tõnisson, hr. Tõnisson. III rida:
hr. Ojasson, hr. F. Linask, Lembit
Nieländer, prl. Maõisson.

Saatuslikus keerises

(524 lhk. järg)

Igas suuremas Brasiilia linnas on liik mehi, kes asuvad seisukohal, et lämmatav kuumus teeb võimatuks igasuguse alalise tegevuse. Need inimesed hulguvad mööda tänavaid, konutavad sadamas ja on põhimõttelised töövaenlased, ega hooli sellest, et nende n. n. riieetus koosneb vaid kaltsudest. Nad on kui linnukest oksal: ei külva ega lõika, kuid taevane isa toidab neid.

Selle inimliigi hulgas caboclos'id — segaverelised — mängivad tähtsat osa. Väide, et kõikide rasside pahed on pärandunud segaverelistele, on ehk pisut liialdatud, kuid tõsiasi jaks jääb, et pole olemas alatust, millega nad hakkama ei saaks.

Eelkõige Pedrito de Gayaz otsustas kõrvaldada võistleja teelt. Ta tundis inimesi, kellele võis usaldada selle ülesande. Pöördudes kahe caboclose poole, ta küsis naeratades:

„Tuhat milreisi on ilus tükk raha, mis, poisid?“

Ahne tuluke süttis meeste silmis, kui nad kinnitasid, et tuhat milreisi oli tõepoolest ilus raha.

Tasuks selle mõistliku vastuse eest mehed võisid tellida omale klaasi cachacat. Kange, metsik suhkrupilliroovein laskis mainitud rahasumma paista veel roosilisemas valguses.

„Kindlasti leiate veel kaks sõpra, kellega tahate jagada need tuhat milreisi?“ küsis Pedrito de Gayaz edasi.

„Tuhat milreisi jagatuna kahele on rohkem kui neljale jagatult... aga kui see just nii peab olema, leiame veel kaks meest!“ seletas üks segaverelistest, vastik olend, kelle inetust suures veel põiki üle põse jooksev sügav arm.

„Tuhat milreisi jagatuna neljale on ilus tasu töö eest, mis võtab aega vaid mõne minuti!“ naeratas de Gayaz.

Sõna „töö“ kõlavat neljakümnekraadilises kuumuses küll ebameeldivana, aga kui ta võtavad aega vaid mõne minuti, siis võivat selle üle kõnelda.

Siis Pedrito de Gayaz kummardus ettepoole ja sosistas nii tasa, et kõrvallauas istuja ei kuulnud sõnakestki.

„Peate kõrvaldama ühe mehe!“

„Kui asi puutub vaid ühesse inimesesse, siis jätkub meist kahest!“ arvas üks hulgustest ja mõtles, et tuhat milreisi jagatuna kahele on kaks korda nii palju kui jagatuna neljale.

Kogu asi polevat kõneväärt, kuigi see oleval mõrv... Aga ilmas sureb päevas tuhandeid inimesi, nii et üks elu vähem või rohkem ei tulnud arvesse.

Pedrito de Gayaz raputas pead.

„Võimatu! Mees omab rusika, mis lööb kui

välk ja keda see tabab, tõuseb vaevaga jalule. Et vältida ebameeldivaid üllatusi, neli meest võtavad endale selle ülesande. Kui üks neljast langeb, jääb ikkagi veel kolm meest, kes asja võivad lõpule viia.“

„Nii siis — neli meest!“ urisesid kaabakad.

„Homme hommikul kell 10 olete mõlemad hotelli „Santa Cruze“ läheduses. Seal näitan teile mainitud meest. Ta lahkub tavaliselt hotellist peale kella kümnet ja läheb dr. Cash- toni haiglasse. Vaatlete meest tähelepanelikult ja kaote. Kui päike loojub, asute ühes sõpradega valvama hotelli lähedusse. Pimeduse saabudes mees vatsetab ette võtta jalutuskäike linnas. Ta ei liigu alati peatänavail. Ta koguni eelistab vaikseid, kitsaid kõrvaltänavaid. Nii, et teie ülesanne on võrdlemisi kerge. Jälgite teda, kuidugi mitte kõik koos, vaid ilusasti lahus... varitsete soodsat silmapilku ja siis... mõistate? Viibin teie läheduses, et veenduda töö korralikkuses.“

„Kui meie juba töötame, siis on töö hea!“ kiitles üks caboclostest.

„Siin on viissada milreisi käsirahaks! Ülejäänud summa saate homme õhtul, kui tehtud töö järgi tulete siia.“ Ta võttis taskust peotäie paberrahasid, mille mehed haarasid räpaste, ahnete kätega ja peitsid oma määratud taskutesse. — — —

Inge Jensen tundis end ikka veel nõrgana. Oli arvanud ka tõusta võivat, kuid õde oli naeratahes ütelnud, et peab ootama veel mõne päeva. Kui aga õde lahkus hetkeks, neiu katsetas siiski. Ta astetas jalad põrandale ning tahtis astuda.

Jalad ei suutnud kanda keha raskust. Inge pidi kinni haarama lauast, et mitte kukkuda. Ta heitis uuesti voodisse.

Lebas jälle ja mõtles. Mõtles kõigele, mis juhtunud ja märkas, et see kõik oli nii kaugele jäänud, nagu ei puutuks see üldse temasse. Nagu oleks keegi teine seda kõik läbi elanud.

Ka Walter Wendtile, kellele kuulunud ta süda, ta mõtles sageli... aga too Walter Wendt, kellest lahkus Hamburgis, oli hoopis teine inimene, kui see, kes abiellus rikka Catalao tütreaga. Sellelt Walterilt ei viinud ühtki teed teise juurde.

Üks oli surnud, teist ta polnud iialgi tundnud.

Günter Dittmar eksis, kui arvas, et neiusse oli kogunenud palju meeletibedust ja ahastust. Neius oli vaid suur imestus kergeuskliku Inge Jenseni üle, kes kindlas usus ja lootuses astunud „Antje Boddenkuhl'i“ pardale, et leida Brasiilias meest, kellest lahkus.

Oli armastanud Walterit nii, et oleks järgnenud talle igalepoole. See piiritult usaldav armastus oli hääbunud palavikus. Jäi järgi vaid suur tühjus, mis tundus heateona.

Kui Hamburgi sõbrannad ja tuttavad olid hoiatanud teda liig palju lootmast, olid öelnud, mees unustab ruttu — mis silmist läinud, see meelest läinud — neiu oli naeratanud vaid kaastundlikult inimeste üle, kes olid nii vaesed usus ja armastuses.

Neil inimestel oli õigus. Ja need inimesed olid palju õnnelikumad. Ei oodanud midagi, ega tundnud ka pettumust.

Nüüdsest peale ka Inge Jensen kuulus nende liiki. Heitis enesest usu ja armastuse ja kustutas mineviku meelest.

Oli veel teine mees, kellele pidi sageli mõtlema. See oli salapärane reisija „Antje Boddenkuhl'i“ kelle kohta sosistati, et ta südametunnistus polnud puhas, ja kelle pilt ilmus ajalehtes seoses ebaseadlikkuse looga.

Nüüd neiu arvas mäletavat, et tegu oli suurejoonelise pettusega, milles mees mänginud juhtivat osa.

Günter Dittmar sõitis kaubaaurikul Brasiiliasse, saabus siia, ning äkki tal polnud muud teha, kui järgneda neiuale.

Milleks raiskas aega ja raha, jälgis neidu igal sammul, kui tal polnud selleks erilist põhjust.

Mis tahtis Günter Dittmar neiu?!

Inge murdis pead selle küsimuse kallal ega leidnud vastust.

Ei salanud, et mehe tegudest ja olekust ilmnes iseloom, kes kõhklematult pani oma elu kaalule teise inimese päästmiseks, ta ei salanud, et mehe olekus ja käitumises oli palju meeldivat otsekohesust. Kuid oli ka paljugi, mis manitses ettevaatusele. Ta polnud see, kellena esines.

Günter Dittmar ei olnud halb inimene, sest sellisena ta oleks käinud oma rada ega hoolinud teise hädadest. Kuid ka kelm ja kurjategija võis omada hea südame.

Neiu tundidepikkuse mõtiskelu tulemuseks oli, et hoolimata tänutundest ja sümpaatiast mehe vastu, nende vahel ei tohtinud olla midagi tihist.

Võib olla selle abi taga peitus mingi tagamõte. Ta ei teadnud mehest muud kui nime ja seegi oli vale. Oli põgenenud Saksamaalt, et võib olla Brasiilias ebaausal teel saadud rahaga rajada midagi, mis varem või hiljem pidi kokku langema, kuna selle taga varitses karistus. Võib olla mees tundis end üksikuna, igatses kaaslast ning uskus...

Ei, tuhatkorda ei! Neiu ei tahtnud mõeldagi sellele. Tahtis vaid tagasi pääseda kodumaale, tahtis rahu leida, mitte midagi enam kuulda inimestest, kes valmistasid ainult pettumust.

Võlg Günter Dittmarile rõhus teda rohkem kui võlg „Antje Boddenkuhl'i“ ohvitseridele. Sellele pidi tulema lõpp!

Ei tahtnud enam kasutada mehe abi, tahtis

jõuda Hamburgi. Võibolla tal õnnestuks leida teenistust ning võis aegamööda tasuda võla „Antje Boddenkuhl'i“ meeskonnale ja Günter Dittmarile.

Oli ju nii tänulik mehele kõige eest, mis ta teinud... ning oli olemas veel suurem võlg, mida ta iial ei suutnud tasuda mehele — kuid ta ei võinud ega tahtnud enam kasutada Dittmari abi!

Inge Jensen otsis väljapääsu ja ei leidnud seda. Lebas siin rahata, riueteta ja Hamburg oli kaugel... lõpmata kaugel.

Kui Günter Dittmar külastas Inget sel päeval, neiu vaatles meest pilgul, millisel polnud vaadelnud teda varem. Oli nii valus petta meest, kes tegutses võibolla päris omakasupüüdmatult. Tundus raskena põgenemine... mees ei mõistaks teda... peaks teda tänamatuks...

Vaatles Dittmari nägu, avameelset, meelikku nägu selgete, hallide silmadega ja uus mõte vilksatas peas: „Pea (teda varemalt kuski näinud olema, mitte ainult pildil lehes... kunagi olen teda kohanud...“ ja neist mõtetest aetuna ta küsis äkki:

„Kes te olete, härra Dittmar?“

Mees naeratas sama võluvast, südamlikkuna naeratust, kui tookord „Antje Boddenkuhl'i“ kabiinis.

„Günter Dittmar!“ ta vastas.

Neiu raputas pead. „Teil on teine nimi!“ ta vastas kangekaelselt. „Tean seda! Milleks mängite komöödiat?“

Dittmar võttis taskust passi ning ulatas selle neiuale.

„Mu nimi on tõepoolest Günter Dittmar, preili Inge! Palun veenduge selles!“

„Pass võib olla...“ algas neiu ägedalt, kuid peatas.

„Pass võib olla võltsitud, tahtsite öelda!“ täiendas mees rahulikult. „Ka seda juhtub vahel, kuid see pass on õige, võite uskuda mind!“

Neiu vaikis hetke ja ütles siis mõtlikult:

„Ja siiski te pole see, kellena esinete!“

Günter Dittmar lükkas passi tasku. Sügav korts oli tekkinud mehe kulmude vahele. Ta näis võitlevat enesega. Kummardus siis pisut ettepoole:

„Kas mu nimi on nii oluline, preili Inge? Kas pole ükskõik, kas kellegi nimi on Müller või Schulze, kui ta vaid täidab oma ülesande elus?“

Inge Jenseni raskest haigusest ja piinavaist mõttest nõrgestatud aju püüdis leida mingit õigustust enese ees sellele, mis kavatses teha. Sellest aetuna ta ütles:

„See on hoopis midagi muud. Mõistate mind väga hästi, kuid ei taha mõista. On midagi... kuidas öelda...“

(Järgneb.)

Hr. Aleksander [Fedorovi pulmad prl. Meitž Kasahara-Kuik'kiga, kes on Jaapanis elutseva eestlase tütar.

Vasakult: hr. Fried jun., prl. Dutkin, ltn. Jürgenthal, prl. Anneliese Kuik, hr. Boris Fedorov, prl. Rita Kerig, ltn. Saar, prl. Varja Fedorov, kpt. Tanikava, Jaapani sõjaväeline esindaja Balti riikides, taga hra Fedorov senior, ees peigmehe ema, järgneb noorpaar: Aleksander Fedorov ja pr. Margareta, sünd. Kasahara, pr. Fried, pr. dr. Vanaveski, pr. L. Kuik. I laua paremal pool: prl. E. Ney, hr. Michael Fedorov, ins. Otto, üllõp. Nordmann, prl. Kobel, prl. Kulkovs, II laud: pr. ja hr. Umbila, hr. R. Kallas, prof. Papen abikaasaga, prov. Kuik.

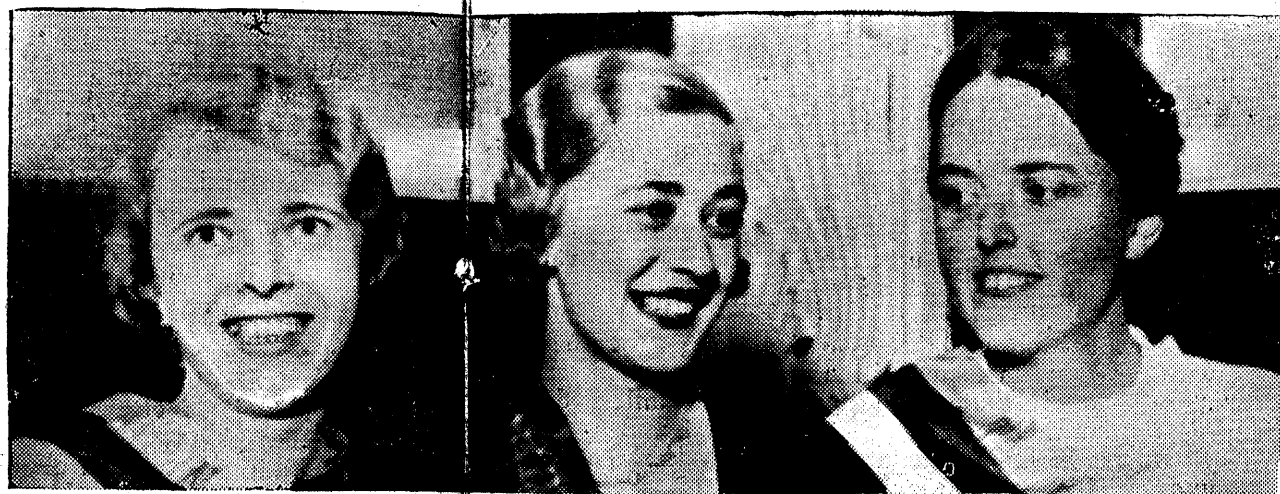

Pilte suvisest Piritalt.

Juuli ja augustikuu päikesepaistelised ilmad võimaldasid Pirital maitsta suvemõnu kõigile nelle, kel polnud võimalik sõita pealinnast kaugemale.

Pilt all: Skoutide suurlaager Riias. Seisavad Läti presid. lossi ees esireas: teine — Ungari esind., kolm. — pr. Goppers, järgm. daami kõrval haridusminister Adamovits, järgm. taga kindral Goppers, järgneb Frants. esind. Dejardin, tema taga õp. P. Kuusik, kõrval Michelson (laagri van.) prof. Saral, hr. Paalmann ja hr. Jõgi.

Hiljuti valiti „Estonia“ suveaia Tallinna mekuninganna. Võistlejate järjekord kujunes: kuningannaks prl. Tikenberg, 1. näitsikuks pr. Nielender, 2. näitsikuks prl. Jensen, Oslost.

Pildil ülal, vasakult: dr. Kiršenberg, pr. Iives, pr. Heintze, hr. J. Paumann, H. Eichenbaum, prl. Ivanov, hr. Iives.

Pilt vasakul: 16-a. hollandianna Helen Ouden, parimaid maailma naisujajaid, — tänaval, basseinis ja treeningul.

„Halleluuja maja“

ESVIA

Kui mr. Benjamin Budd, paadimees, tuli hommikul randa, paistis ta silmis vihane otsus ja kaenla all kuue jala pikkune lauaukk.

„Kui teil on aega,“ ütles ta Dan'ile — mr. Daniel Boger'ile, kes oli samuti paadimees Tarsea's — „siis võiksite maalida selle laua peale sõnad: „Halleluuja maja“. Kõik korteri-otsijad, kes tulevad vaatama vana Gramp'i maja, kolistavad minu ukse taga, ja mul on sellest juba villand. Möödunud ööl pidin ma juhutama üht naist ja üht leedit ja siis üht vanameest, siis üht noort abielupaari! Minu nimi pole Gramp, esiteks; ja teiseks ei ole mu maja mitte „Kalda Vaade“ ega pole välja üürida ei mööbliga ega ilma mööblita ega ka poole mööbliga. Seepärast arvan ma, et kui pistan üles selle sildi, siis mind ka rahule jäetakse.“

Dan muheles. „All right,“ ütles ta lauda võttes. „Ma teen selle ära. Aga kuidas kirjutatakse „Halleluuja?“

„Ei tea,“ ütles Ben. „Kirjutage nagu see teile endale meeldib.“

Dan'ile meeldis „Alleluular“. Ta leidis isegi, et see pole sugugi õige, aga igatahes ei saaks siis pimegi enam vahetada maja „Kalda Vaatega“.

Silt anti üle õhtupoolikul.

Dan oli rahul. „Noh, kui see ei aja rahvast minema“, arvas ta, „siis ei aita ükski asi.“

„Kui palju tuleb?“

„Viis shillingit.“

„Viis shillingit?“ kajas Ben'i suust lõpuks. „Mis te seega mõtlete?“

„Ma ütlen, mis ma mõtlen ja mõtlen, mis ma ütlen,“ ütles Dan kindlalt.

„Oh!“ müristas Ben. „Sel juhul pean ma vastu enda tahtmist olema kristlane ning mõtma selle mööduga teistele, nagu nemad mulle — nii kuidas käsib pühakiri... Siin on üheksa pentsi ja palju tänu.“

See oli õnn, et paadimehed sel päeval enam üksteist ei kohanud, ja seepärast läks kõik rahulikult, sest Ben'i tuju — keegi oli talle andnud valeraha — oli üles kruvitud, ning Dan oli sel päeval jäme isegi oma paremate abitarvitajate vastu.

Järgmisel päeval Ben oli jälle endine. Ta oli valeraha saanud ära sokutada ühele lordile kel oli väga kiire, ja teiseks — öösel oli teda tülitatud vaid üks ainus kord väike naisolend „Kalda Vaate“ otsimisega“.

Sellest tingitud oli ka ta viisakas toon, millega ta naisele oli selgeks teinud, et „Kalda Vaade“ on varisenud maa alla maaväringu puhul möödunud jõulu ajal, ning vana Gramp oli end loomalaudas poonud üles.

Sellise jutuajamise võimalus tegi Ben'ile alati hea tuju, ning kui ta kohtas Dan'i järgmisel hommikul rannas, ta tervitus oli väga viisakas.

„See üheksapenniline „Halleluuja“ töötab peenelt,“ algas ta. „Oli vaid üks vanatüdruk —“

Dan, kes polnud sugugi tujus, hingas korra sügavalt, ning lõikas ta jutu katki teravalt ja jämedalt, kõneles nagu palavikus ägeda sõnavalinguga. Kära läks suureks ja ainult salk lähedale tulnud inimesi, kes soovisid hulk paate, katkestasid tüli.

Dan'i viimased sõnad olid: „Ma pean oma kätte saama, seda peate nägema!“

Mille peale Ben kähvatas: „Oleme rääkind.“

Välja üürida — mööbliga.

Suurema osa nädalast Dan kratsis kukalt ja punast lõuahabet, haududes mitmesuguseid kavu kättemaksuks mr. Benjamin Pudd'ile.

Ta töötas neid välja ja heitis jälle minema terve tosin. Siis tuli talle üks mõte.

Ta peab panema Beni nimele ühe kuulutuse lehte, et „Halleluuja maja“ seal ja seal on välja üürida ühes mööbliga. Ja niisugusel kujul, et Ben'il käiks rahvast ukse taga hommikusöögi, õhtusöögi, teejoomise ajal ja kogu õhtu.

Kui üheksapenniline kuulutus tõi talle rahu, siis viieshillingiline kuulutus toob talle midagi muud! Kui vähegi õnne — siis Ben võib saada kuus nädalat oma terava keele pärast. Erilise õnne puhul ka kuus kuud mõne rahuliku inimese vigaseks löömise pärast, kes tuleb möbleeritud korterit otsima.

Ostnud paberi ja ümbriku Dan asus tööle. Teiste selletaoliste kuulutuste järele ta seadis kokku kaunis täpsa „Halleluuja maja“ kirjel-duse. Nädaläüüriks ta pani ainult kaks guineat, lisades, et teateid võib saada enne 8-at, 1—2, kell 5 ja õhtul 8—11 mr. Benjamin Puddilt „Alleluular majast“, Mere tänavalt, Tarsea's.

Kuulutus ilmus ja tõi kirjade voolu ja külastajate sabad.

Ben pildus kirjad tulle niipea kui tutvus nende sisuga. Kuid isiklikult vaatama tulejatega polnud asi nii lihtne. Nii mõnegi loopis ta tänavale, kuni keegi viimaks tõi politseiniku kohale, kellel oli palju tegemist enne kui suutis kõik rahuldada. Kuna Ben kinnitas, et tema kuulutust pole lehte paigutanud, käskis politseinik rahvast laiali minna ning andis lõpuks Ben'ile head nõu:

„Kui teie homme jälle sellist tüli ei taha, siis pange teadaanne välja, et maja on juba välja üüritud.“

Hea nõu.

Ben teadis seda; ütles palju tänu ja küsis palju ta võib saada kui saadab haigemajja selle isiku, kes pani lehte selle kuulutuse. Tal olevat pooleldi teada, kes see isik on.

„Kuni neliteist aastat,“ ütles politseinik tõsiselt. „Teie tehke minu nõu järele ja jätke haiglad rahule.“

Võib olla Ben võttis kuulda ta nõu; võib olla aga, et kujutlus näitas talle, et Dan — suur ja kõrge ning tugevate rusikatega — võib palju kergemini teda ennast saata haiglasse. Igatahes ta jättis oma kavatsuse pooleli ja hommikul riputas värava juurde teate, et maja on kaheks aastaks välja üüritud.

Hiljem kohtas ta Dan'i. See oli juba kuulnud kuulutuse tulemustest, tegi talle vänge grimassi ning ütles vaid: „Ma ütlesin, et ma saan oma kätte, eks ma öelnud?“

Seepeale ta eemaldus lõbusalt vilistades.

See oli õhtupoolikul, kui Ben äkitselt hüüdis: „Nii!“ ja hõõrus rõõmsalt käsi. Ruttas siis koju, luges kuulutusi lehtedest, mis vihased leedid olid talle pihku surunud, ja istus laua taha — tööle.

Kaks päeva hiljem teadsid tuhanded inimesed, et Tarsea's on mööbli tarvitusega tüürile anda maja äärmiselt odava hinnaga. Tunnid, mil isiklikult võis järele vaadata, olid samad kui „Alleluular maja“ tüürimisel, lisandusega, et tarviduse korral igal ajal. Tulla mr. Daniel Boger'i juurde, Pirni tänaval, Tarsea's.

„Ma arvan, nad tulevad paatidega — oma pool tosinat iga kahe minuti tagant, et tüürida möbleeritud maja. Küll ta saab siis oma kätte!“

Ja rahvas voolas Dan'i maja juurde — kogu aeg. Dan vandus kurja kõigile esimesel päeval ja needis iseennast teisel päeval. Ikka ja jälle pidi ta seletama, et ei tea midagi kuulutusest, ja et tal on alaline leping mrs. Greeniga, kelle ülearustele külalistele ta peab andma öömaja, mille tõttu ta ei saa ka kolmekordse hinna eest enam oma ruume välja tüürida.

Tasutud.

Kolm päeva oli ta nagu vihast must, siis muutus järsku hädiseks ja traagiliseks. Isegi kõnnak läks nigelaks. Ben imestas ja tahtis viimaks isegi pärida põhjust, kuid Dan ei lasknud endale läheneda.

Saladuse lahendas mrs. Green. „Kas mr. Pudd ei võiks öömaja anda kahele noormehel? Ta maksaks hästi.“

„Ei saa kuidagi,“ ütles Ben, „kuid ma arvasin, et Dan Boger on kohustatud seda tegema?“

„Ta ei saa — praegu mitte,“ ütles mrs. Green.

„Kuis nii?“ päris Ben huvitatult.

„Hüva,“ vastas küsitav, „ma seletan. Keegi oli pannud kuulutuse lehte ja sinna sisse mr. Bogeri nime ja aadressi. Tema naine, üks väga paha olend, kelle eest ta mõni aasta tagasi oli ära põgenenud, et rahu saada — oli juhuslikult lugenud kuulutust, ning tuli siia ja kolis mehe juurde. Üks suur naisterahvas, rasvase punase näoga ja kange iseloomuga — ma kardan päris mehe pärast!“

„Ma võtan teie noormehed oma juurde,“ ütles Ben lahkelt, „kui saadate mehed ja kolid siia... Ning teie võite teha selle heateo, et ütlete Dan Bogerile, õnnitlustega minu poolt, et ta on saanud oma kätte, ning mina loen, et oleme nüüd tasa.“

Vanadusevahe

Michael Erdödi

Abiellumisealise tütre ema on kosjasobitaja juures.

„Võin seda noortmeest parimini soovitada, armuline proua“, räägib talle kosjasobitaja. „Hra. Braun on karakteriga inimene... suurepärase partii...“

„Kui vana ta on?“

„Kahekümneviie aastane.“

„Siis ei tule see härra kõne alla. Minu tütar on 30 a. vana ja sarnane vanadusevahe pole abielus hea.“

„Siis on väga kahju, armuline proua, kuid kahjuks ei või ma teile teist soovitada...“

*

Viis aastat hiljem.

„Käisin kord varemalt siin. Kas te ei mäleta enam mind?“ küsis ema kosjasobitajalt.

„Muidugi armuline proua. Kui ma ei eksi, soovisite oma tüdart mehele panna.“

„Kas te ei teaks nüüd kedagi soovitada...“

„Härra Braun on väga tore mees...“

„Mul poleks tema vastu midagi...“

„Mul tuleb nagu meelde, et tol korral ei meeldinud ta teile vanadusevahe pärast...“

„Sellest on möödunud viis aastat, kui ma ei eksi, siis on härra Braun 30 a. vana. Täpsalt sama vana kui minu tütar. Vanaduse vahest ei saa olla juttugi. Tutvustage mulle seda meest.“

Kaks elukutselist reisijat puhuvad juttu ja üks neist tähendab: „Kui ma viimati New-Yorgis viibisin, oli seal selline kuumus, et sula tõrv tilkus katustelt.“

„Tühi asi!“ tähendab teine, „möödunud aastal olin Aafrikas ja seal pidin kanu söötma jäätikkidega, et vältida nende poolt keedetud munade munemist.“

MARSELJEES

Hollandi kirjanik MAARTEN MAARTENS

Oli kaheksateistkümnenda sajandi lõpp. Vana-Euroopat ei olnud enam. Uus oli alles tulemata.

Suidersee liivaluite ümber valitses humanus täiel määral. Vana maavalitseja oli tasahiljukesi läinud Inglismaale, ning uus Bataavia vabariik, vaba ja rippumatu, oli avanud oma süle prantsuse sõjaväele, kes oli toonud peale üheõigusluse ja vendluse ka üldvalitsuse kaasa.

Üle terve maa levis vabastaja terror. Sanskülolid tantsisid oma vendade naistega, levitades kõikjal „vabaduse tuld“: nad olid joobnud uuest olukorrast ja vanast veinist. Ka ei jäänud nad kauaks „püksata“. Nende targad sõbrad Pariisis olid leidnud, et üks okupatsiooni vägi, kakskümmend viis tuhat meest, peavad saama süüa ja riietust oma väärtuseta anni eest, mis nad olid toonud. Vaevalt oli üks rügement täielikult varustatud, kui teine, samuti vilets, tuli asemele.

Prantsuse sissetungi koledused polnud uudiseks hollandlastele. Sada aastat tagasi must surm ja suitsevad ahervarred märkisid uhke Louis edu maa verises südames. Ja võib olla mälestus sellest põhjustaski linnadele ja lossidele tervitada mehi, kes olid tapnud ta poja- ja pojapoja.

Kuid needuseks, mis köitis neid kameraadidega, oli üks uus laul, noor laul, igavesti värske lootuse ja vihkamise hümn — Marseljees! Ta oli võidukas kõikjal. Utrechti — selle Hollandi pealinna kodanikud otse ägasid tema raskuse all.

Üli talv ning kattis tänavad vana kanali ääres paksu lumega. Mehed pugesisid nurkadesse ning õhkasisid vanade heade päevade järele, mil nad veel ei olnud vabad. Rahvas oli hääletu, kadunud oli naer.

Ühes vanas tollaegses lossis ripub seinal ühe väga armsa tütarlapse pilt, kes oli rõivasatud pea samuti kui keisrinna Josephine. Ta silmad on külmalt säravad, huuled avatud, nagu kõneleks ta. Inimesed, kes on kuulnud ta häält, ütlevad, et see on olnud kullase kõlaga. Need päevad on möödunud: see hää on vaikunud.

Sel lumisel ööl Prantsuse okupatsiooni ajal see hääl tegi veel kõlavat muusikat selles uhkes lossis. Võõrastetoas põlesid küünlad lühtrites; kõrval väikeses buduaaris istus majatütar Elisabeth Pareys uhkes toolis. Ja tema ees seisis noor Eduard van Bredel — suurest majast teisel pool kanalit — keda tütarlaps tundis juba lapsepõlvest, ja kes pidi tegema teda oma naiseks kui segased ajad möödas.

„Minu isa seletab,“ ütles Elisabeth, „et linnal on täiesti võimata täita prantsuse kindrali viimast nõudmist.“

„Linn täidab seda nagu ennegi,“ ütles Eduard selgelt. „Pistavad küll käed tasku, aga Balloux tõmbab nad välja.“

Elisabeth värises. „Ta on üks hirmus mees, see Balloux!“

„Ta on teie austaja,“ ütles Eduard, „sest saadik, kui tegi teile komplimenti.“

„Komplimenti!“ karjus tüdruk. „Ma veel praegu kuulen kuidas ta ütles rahvaga täidetud saalis: Naiskodanik, olen kuulnud, et oma te ilusaima hääle kogu Utrechti; loodan, et teete mulle, minu ohvitseridele ja sõduritele meelehead ning laulate ühe kõige ilusama laulu! Aga mina ei tahtnudki ju minna sinna rautille — see oli minu isa soov. Ja vastasin, et ei oska veel õiget tooni võtta. Ta punastas ja ütles, et küll te õpite selle mõne päevaga. Aga ma ei õpi seda kunagi.“

Kui neiu alles kõneles, möödus väljas keegi mees vilistades marseljeesi. Eduard naeratas.

Tüdruk löi jalaga vastu põrandat. „Nähtavasti need hirmsad asjad teevad teile lõbu,“ karjus ta.

„Ja muidugi,“ noormees vastas elavalt. „Ma usun, et olen ainuke isik siin linnas, kes oskab näha ka asja naljakat külge. Ja olen kõigest kakskümmend kaks aastat vana. Tulge, Betty, ma pole mitte Balloux. Ja ärge kandke riigi muresid oma armastusväärseil õlul. Laulge mulle „Magusat mäemeest“. Mäemees tegeleb vaid oma murede ja rõõmudega. Olen tüdinenud inimsoost, Betty. Kõneleme parem endi asjust.“

„Inimsugu!“ segas teda kaaslanna. „Kas olen ma sankülott, et mu royalistlik isa loeb Rousseau'd? Teie mõtted rändavad, mynheer Eduard. Minu mõtted on oma kodumaa küljes. Olete tüdinenud ka sellest?“

„Meie isamaa,“ vastas noormees, „ma mõtlen sel kenal Utrechti linnal on ükskõik kuidas asjad lähevad. Kas prantslased küsivad sellest mis meie tahame.“

Ta tõusis üles ja kõndis mööda tuba ümber:

„Tule, mu kuldne Betty — ah Betty.“

„Ah ei,“ katkestas tüdruk teda, „see on kogu maa, mida ma mõtlen, te teate seda. Ja — ja“ — ta hää kahises — „ja prints —“

„Printse pole enam tänapäeval,“ ütles Eduard madala häälega.

„Ma pole unustanud oma,“ vastas tüdruk. „Olete teie?“

Väikeses buduaaris istus majatütar Elisabet Pareys uhkes toolis ja tema ees seisis noor Eduard van Bredel.

Küsitu naeris teravalt. „Millised mõtted teil on minu huvide kohta! Hüva, kuid ärge unustage, et lubasite mulle laulda kui isa on väljas.“

„Sosistatakse,“ kõneles tüdruk edasi, „et tulevad paremad ajad. Prints ise tuleb ja teeb dessanti paari päeva pärast meie rannal, oma truude poolehoidjatega. Kõik õieti mõtlejad hollandlased kogunevad tema kutse peale —“

„Minu kallis Betty, ma tean, ma tean! Sellest kõneldakse päris avalikult juba kuude viisi. Prints aga praktiseerib Londonis — õllejoomist.“

„Teie otsustate teiste üle enda järele,“ vastas tüdruk. „Ja mis peabki prints tegema, kui Hollandi mehed on naisteks hakanud. Tahaksin olla tema kõrval ja öelda, et naised on valmis meesteks hakkama.“

„Kuid kas teie ei karda, et Balloux võiks teid kuulda?“ Mehe hääl oli tungiv. „Betty, ärge kõnelge selliseid asju. Ka mitte siin.“

„Balloux? Ma ei karda teda.“

„Ei? Aga mina küll. Võib olla sellepärast, et olen rohkem näinud temast. Tulge, Betty, Betty, laulge mulle minu romanssi.“

Neiu toetas käega lauale. „Ja teie olete endine printsi ohvitser! Teie olete sõdur — ei kunagi, olete lihtsalt õlakutega noormees! Eduard, ma palun teid, jätke mind. Ma ei laula täna.“

„Kas see on kõik, mis ütlete mulle täna?“ Saadate mind ära ahastuses. Ärge tehke seda täna?“

„Miks mitte täna? tüdruk vaatas talle otsa.“

„Ei täna ega kunagi.“

„Oh, Eduard, minge ära, jätke mind. Ärge puutuge mu kätt. Me pole abielus!“

Mees laskis lahti ta sõrmed. „Ja, meie pole laulatud. Teil on õigus seda tuletada meelde.“ Ta läks ukse poole tagasi vaatamata.

Tüdruk jooksis talle järele. „Eduard, teie

naerate ja laulate ja teie isamaa vaevleb veres. Mu isa on mures, teie mängite komöödiat. Ma nutan — teie palute minult armastuslaulu. Ma ei tea kuidas suudaks ma seda! Ma ei tea. Aga kas teie tahate —“

„Mida?“

„Kui prints kutsub, vastata talle!“

„Mademoiselle, ma teen seda. Ma ütlen talle, nagu soovisite, et Hollandi naised on hakanud meesteks. Nad ei taha enam laulda armastusest, ütlen ma, vaid tahavad ainult kõnelda poliitikast.“

Tüdruk keeras talle selja. Hetkeks peatus mees, siis läks. Väljudes sattus ta kokku majahärraga.

„Teie juba lahkute?“ ütles see. „Jätate end ilma teeta. Kas oli küllalt juba Betty selt-sist — jätke!“

Noormees pomises midagi tungivast ärist.

„Ja jah, tean teie äri. Ainult täna õhtul kaks väga erinevat härrat on juba rääkinud mulle teist. Üks oli Domine Pruttelling, kes rääkis, et peate armuvahekorda ühel ajal minu tütreaga ja kohvikupidaja Francettaga! — õigus?“

„Ei — ma ei öelnud midagi.“

„Ilus vastus ühele isale. See on siis tõsi. Ma ei taha öelda, et noored mehed peaksid olema mungad — kuid ma usun — see kõik on revolutsiooni tulemus. Kuid teie, Eduard, nagu ma kuulnud olen, olete ju eeskujulik vana reshümi mees.“

„Ma pole nii paha. Armastan küll käia kohvikuis, kus on ilus muusika. Aga kes küsi veel minu järele?“

„Komandant ise.“

„Balloux! Mis ta ütles?“ Van Bredel kahvatas.

„Ei midagi erilist. Küsis vaid, kas olete minu tütre kavaler. Ja rääkis ka seda kohviku juttu. Jah, Eduard, peate muutma end ja tagasi tulema teelauda.“

„Mitte täna õhtul,“ vastas noormees ruttu. „Kuid homme, ma loodan, kindlasti.“

Eduard van Bredel kõndis pikkamisi külmases öös. „Balloux,“ ümises ta endamisi, tõmmates palitut koomale.

Keegi puudutas teda õlast. „Kodanik Bredel, teie peate tulema minuga. Ja ruttu. Meid on kolm meest.“

„Kuhu te mind viite?“ küsis Eduard meestelt, kes teda edasi tõukasid.

„Seda näete õige pea. Ja muuseas teate seda isegi.“

„Teie, hollandlane, teete sellist tööd!“

„Ma pole hollandlane, õigem pole seda harilikus mõttes. Need kaks on minu vennad — prantslased.“

Läheduses oli kuulda laulu — joobnud sõdurid jorutasid marseljeesi.

„Isamaaline“ politseinik viis ta suitseva õlilambi alt läbi ja kitsast käiku mööda trepist üles. Peagi seisis Eduard poolvalgustatud ruumis, täis tubakasuitsu. Laua taga oli trobikond mehi Prantsuse vabariigi mündreis. Tosin kordi oli ta sellist steeni endale kujutlenud, nüüd oli see muutunud tõeks.

„See on, kodanik adjutant,“ ütles „isamaalane“, „meie vang.“

„Pidage oma suu kuni teid küsitakse,“ oli vastus. Kõneleja nihutas enda juurde ühe veinipudeli ja jõi suure lonksu.

„Teie olete kodanik Bredel,“ algas ta pärast kaheminutulist meeeldi vaikimist. „Endine ohvitser. Teid süüdistatakse, et tahate salaja mängida seda linna niinimetatud Oranje Printsi, endise türanni, kätte. Vabariigi nimel teid lastakse maha homme hommikul, ükski ja edasilükkamatult. On teil midagi öelda? Kohe!“

„See pole esimene roim Vabariigi poolt,“ vastas Eduard külmalt. „Siis pandi ta raudu.“

Sel hetkel avanes üks heledasti valgustatud eesruumist ning tuppa tuli Francetta, ilus kohvikupidaja.

„Ah see oletegi teie, kes arvab, et lihtsaid türukuid võib narrida ja abielluda rikka kodaniku tütreaga. Kui teie oleks vähegi mõelnud armastada mind, ma oleks teile andestanud. Kuid teie vaid kasutasite mind — spioneerimiseks; see on kõik.“

„See on tõsi,“ vastas vang. „Kuid mitte ma ei tarvitanud teie abi salakuulamisel, vaid kasutasin teie sidemeid prantslastega. Hüva, homme lastakse mind maha.“

Äkiline värin raputas Francetta keha. Ta silmad olid maha löödud, ta hääl murtud, kui kõneles edasi:

„Oleks te vähemalt pretendeerinudki minu

peale, ma oleks olnud rahul. Kui vähe te tunnete naise südant!“

Komissar viis vangi üksikusse kongi — viimaseks ööks elus. Enne ukse sulgemist ta küsis veel: „Kui võin midagi teha teie heaks, kodanik, mõnd teadet viia vast — ja kui saan ettemaksu —“

Eduard tõi välja ühe kullatüki. „Võtke see ja minge õelge mynheer Pareysile, mis on juhtunud minuga ja kui ta saab midagi teha, siis tehku. Kuid midagi ärge õelge tütrele.“

Eduard pööras näo akna poole ja hakkas vahtima läbi võrestiku musta õhe. „Ja teie olete hollandlane,“ ütles ta järelemõtlikult.

„Olen isamaalane,“ ütles see ja läks välja.

Vana Pareys oli rabatud teatest, et van Bredelit süüdistatakse linna printsi poolehoidjate kätte püüdmisses.

„Võimata!“

„Väga võimalik,“ ütles komissar.

„Tänu Jumalale,“ ütles üks hääl tema selja taga. Elisabeth seisis lävel.

„Tuhat ja tuline,“ ütles isa püsti karates.

„Ei, isa, kuidas meie eksisime Eduardis! Ta hoiab printsi poole!“

„Ta lastakse homme maha,“ segas vahele isamaalane.

„Lastakse maha!“ kisendas vanamees. Elisabeth seisis täiesti vaikselt.

„Andke mulle kübar — ma jooksen kohe komandandi juurde.“

„Kodanik — komandant ei võta kedagi vastu pärast kella üheksat. Mitte kedagi ega kunagi. Aga te võite minna ta juurde hommikul kell kuus. Äraandjat ei lasta maha enne päikesetõusu.“

„Siis võtke see hõbetükk ja õelge vangile, et saan olema temaga homme pimedas juba,“ ütles Pareys lahkuvale komissarile.

„Eduard! On's see võimalik?“ kordas vanahärra omas toolis. „Ja ma arvasin tast juba paha.“

„Ta ei tahtnud meid kiskuda kaasa hädaõhtu,“ ütles Elisabeth, „mina aga olin tema vastu nii paha. Oh isa — päästa — päästa ta!“

„Mis suudan ma teha, tüdruk? Ja veel Balloux'ga? Ta teeb mis tahab. Kui veel oleksin Francetta taoline olevus — komandant on prantslane, ja nagu nad kõik — hull naiste järele. Ma lähen siiski hommikul ta juurde. Selle natukese, mis ma suudan, ma teen.“

Elisabeth läks oma tuppa ja heitis riietega voodisse. Ta armastas nüüd Eduardi tugevamini veel kui enne. Nad pidid ta päästma. Jsa võib jääda hiljaks. Aga tema oli ju naine — tema!

Ta oli naine. Tõusis üle, võttis küünla ja vahtis end peeglis. Mehed olid õelnud talle, et tal on armastusväärne näoke, ja peegel ütles sama.

Vähem kui tunni pärast algab päev. Kas komandant on üleval? Või magab? Elisabeth kõlistas komandandi elukorteri tagaukse juures, majas, mida kartis terve linn. Üks kogu ilmus kusagilt nähtavale.

„Mis teie siin teete,“ kuulis ta Francetta heledat häält. „Ah igaüks tahab komandanti. Taevas — see on ju tema kallike!“

„Aidake mul komandandi jutule pääseda. Te olete ju naine. Aidake mind,“ — ütles Elisabeth Pareys.

„Pidage!“ karjus Francetta. „Üks sõna! Jumal andestagu mulle — ma valetasin mehe vastu, kes lastakse maha. Ma vihkasin teie varjugi — kuid teie olete parem minust — teie tahate teda päästa. Ma süüdistasin meest äraandmises, nüüd aga tahtsin ta eest seista, kuid komandant ei võta mind kuuldagi. Tiiger on kade. Ootan siin, et paluda andestust mynheer Bredelilt.“

„Aidake minul päästa teda,“ palus Elisabeth. Francetta viis teda läbi tubade suurde ruumi, kus paberid ja raamatud olid laiali laudadel.

Kirjutuslaua tagant kargas üles umbes kolmekümne viie aastane mees, pika näoga.

„Hüva, mu kallis,“ algas ta hoolikalt, „see on õigem — kuidas siis?“

„Ma sain pääsu — olen selle mehe pruut, kes poole tunni pärast maha lastakse.“

„Aha! Kodanik Pareys! Leedi Marseljees! Vabandust, et ei tunnud teid kohe ära. Kuid see koht ega tund pole kohane teile. Ma ei saa teha midagi. Kahjatsen. Ma ei saa aidata teid. See mees on äraandja.“

„Äraandja!“ kisendas Elisabeth. „Mitte seda, te teate! Kui ta on eksinud, vabariik karistagu teda. Kuid ta pole surma teeninud.“

„Ma pole siin selleks, et vaielda teiega seaduste üle,“ ütles prantsuse kindral järsult. „Ta on eksinud riigi julgeoleku vastu ja peab surema. Õnnetuseks ta on veel sõjaväelane ja sõjaväekohus on minu käes. Muide ta on ju kaunis kahjutu, ta kavatsus on absurdne. Kuid ta vihkab mind — ja ma lasen ta maha.“

„Laske keda tahate — laske mind, kuid laske tal minna.“

„Lõpuks — ega ta ka pole kõige suurem roimar. Mu kallis neiu, kas tahate nii väga saada tagasi oma armastatu?“

„Ma tahan ta elu,“ ütles Elisabeth.

„Lühidalt. Oletame et lasen ta lahti, kas tahate vastutada tema hea ülalpeo eest tulevikus?“

„Ma tahan... Oh jumal, mida te mõtlete sellega, mida te soovite?“

„Midagi. Kui ma lasen ta lahti ausõna peale, mul peab olema kindlustus inimeselt keda ma usaldan. Kas tahate olla selleks kindlustuseks.“

„Ma tahan.“

„Minu kallis,“ ütles kindral akent avades, „palun astuda sellele rõdule. Te näete seda väikest sõdurite rivi all hoovil. Nad ootavad vangi. Näete, ma pole nii halb kui arvavad teie aristokraadid. Ma saadan käsu hukkamist katkestada. Tasuks palun ma — olen prantslane — mitte tüht teenet naiselt vaid meelehead. Tehke mulle seda, mida kord lükkasite tagasi — lasta kuuldavale ilusaim hääle Utrechti ja — tulise vabaduse pooldajana nagu te olete — laulge mulle, minu ohvitseridele ja sõdureile kuulust laulu tulevasesst Kuldest Ajast. Ja tehke ruttu, teil pole kaotada kolme minutitki.“

Tüdruk tormas ise rõdule välja. „Oh, hüüdke, pidage nad kinni.“

Ohvitser kõlistas. Kui ta andis kirja adjutantidele, Elisabeth nägi vangi välja toodavat kusjuures ettevalmistusi vähehaaval jätkati. Komandant tuli ja jälgis teda, oodates. Siis äkitselt tüdruk ajas enda sirgeks ja pead ülal — kõrgel hoides algas ja jatkas ikka kindlamalt seda kõige tundelisemat sõjalaulu.

Sõdurid vaatasid headmeelt tundes akna poole. Tüdruk nägi oma armsama kahvatut nägu, seistes rõdul liikumatult. Ta huuled kuulutasid kogu linnale suurepäraselt prantsuse viisi, nende sõjahüüdu; kuid laulu sõnad olid Oranje printsi ajaloolise hüümi omad — Villem Vaikse reformatsiooni laulu omad, mis oli uhkuseks kogu rahvale.

Komandant kuulas, käed risti rinnal. Kui neiu katkestas laulu neljanda salmi järele, ütles Balloux:

„Nüüd olete ära õppinud tooni. Peate veel sõnad ära õppima.“

Elisabeth Pareys vahtis talle näkku.

„Monsieur,“ ütles ta, „ma tean ka sõnu. Need on päikeselastest, kes kannatavad türanide all. Kui hästi võiks ma laulda neid sõnu, kui ma tahaks olla mitte otsekohene!“

Prantsuse komandant astus akna juurest ära ning peakatet pähe pannes ütles järsult: „Minge oma armastatu juurde, mademoiselle.“

Naine: „Ossi, mõtle, milline tore leiutis: kuulutatakse, et võib saada särke ilma nõõpideta!“

Mees: „Leiutis? Mulle on see juba vana asi, olen sellega sinu majapidamise kestel rohkem kui ära harjunud.“

*

Ella: „Tasa, Villi, meil on võõrad!“

Villi: „Kuis sina seda tead?“

Ella: „Just praegu kuulsin, kui ema ütles isale „lemmik“.“

*

Perekond: isa, ema ja väike kolmeaastane Öie on söögilauas. Äkki küsib väike Öie: Ema, kas kõik muinasjutud algavad: „Kord elas üks?“ Millele ema, solvavat pilku mehele heites, vastab: „Ei. Mõned algavad ka nii: „Ametiasjad pidasid mind nii kaua büroos kinni.“

Pilte Haapsalust

Paremal ülal: hra Vold, Lüdig
rahvast vaatlemas.

Pr. Puusepp ja pr. Teiss olid Haapsalus dr. Lübecki
hoolitsuse all.

Haapsalul on sex appeali. Kord sinna suvitamaläinud pöördub Haapsalu sinise lahe kaldale tagasi, suutmata endale seletada, milles peitub tolle väikese suvitustinnakese köitvus. Haapsalu on ainus kuurortidest, kelle iga — ja suvitajate ustavus — võimaldas läinud suvel Eesti (võib olla ka kogu maailma kuurortide) ajaloos seniolematul kujul osutada tähelepanu suvitajaile: 13 suvituskülastajale, kes järjekindlalt olid viitnud 10 suve Haapsalu mahedas kliimas, anti hõbedased mälestusrahad. Tänavusuvine Haapsalu oli valutanud uusi sõpru. Ent ka endised olid säilitanud armastuse ja ustavuse. Lennuväe majori Janson abikaasa, pr. Marie Janson, julge apartsusega daam, omab tugevad luuletaja kalduvused. Märkatavamaid loominguid suve jooksul oli pühendis Naiskodukaitse esinaisele Mari Raamotile sünnipäeva puhul. Pr. Raamot on Haapsalus meeleldi nähtud suvitaja ja omab meil sama suure populaarsuse kui Ukko Pekka Soomes. Teda tituleeritakse lihtsalt Mariks. Ning Eestis on pärast Aug. Kitzbergi Tiibuse Marit vaid üks tõeline Mari!

Alaliste suvitajate kilda tuleb lugeda ka kindral Roskat, kelle abikaasa kuulus Naiskodukaitse kohviku (millised suurepärased küpsised!) igapäevaste külaliste tänulikesse kaadri. Betty Kuuskmann, nooruslik näitleja, ei hülga Haapsalut kunagi. Tema eeskuju haaras ka nooremata näitlejageneratsiooni: Fritzi Reinike tuli, nägi ja võttis, ent tunnistas ka enda Haapsalust võidetuks. Teistest Thalia jüngerist paistis juba oma välise kuju poolest silma Paul Pinna, kes isegi jalutusel kandis „Roosaid prille.“

Tavalisest surelikest, keda pole puudutanud muusade suudlus, on Haapsalu võlule paratamatult alistu-

Kes veetsid suve-

Caballero

Kaitsevägede ülemjuhataja Haapsalus.
Vasakult: kol. Kursk, linnapea Alver, ajakirjanik Grönborg,
kindral Laidoner, kindral Jonson.

nud pr. Puusepp, vaimukas daam, kes koondab tavaliselt oma ümber suvitajate eliidi. Teistkordselt pöördus Haapsallu Pustade perekond. Pr. Sinisoff on üks neist, kes juba ammu on veendunud Haapsalu paremusel. Siis veel pr. Knorring, suvitajate paeluvam naiskuju, kes aastaid pöördub pidevalt Läänemere kaldale. Ka proua Stobel, mehise meriväe kapteni abikaasa, ei kavatse loobuda tollist keiserlikust kuurordist. Umberpöördukt: sel suvel meelitas ta Soomestki oma sugulased Haapsallu suvitama. Pr. Romm, tervisest sädelev noor daam, on saanud üks Haapsalu ustavamaid ehteid. Pr. Schipai silmad ongi vast siit unistavast loodusest omandanud kauni pehmuse. Nais-

Kuldaväärt

Sõidetakse esimeses klassis. Kõik nooblid härrad ja daamid.

Teised kõik on närvilised ja sõnakehvad, peale ühe, eriti noobil nooremehe, kes istub rõõmsa näoga akna all. Akki ootamatult pöörab ta oma kaasreisijate poole.

„Mu härrad ja daamid. Meie mängime üksteisega komöödiat.“

„Milleks?“

„Meil kõigil on ühine vaenlane: tollikontroll. Ärge tehke imestunud nägusid. Meie oleme briljantidega sala-kaubitsejad. Teil, armuline proua, on kaasas kõik omad ehted, kogu varandus. Ja Teil, võluv preili, väärtuslik pärllikee, mille ostsite Pariisis Fourdiersi juurest. Härradest ei taha ma rääkida. Need on kolleegid. Palun, lubage ma annan teile nõu, kuhu on parim väärtasju peita. Olen spets sel alal.“

Ta annab nõu härradele ja daamidele. Tema nõuandek on kuldaväärt. Kupees lähevad kõik rõõmsamaks. Tekib elav omavaheline jutlemine.

Nüüd ilmub kardedu:

päevi Haapsalus

reportaaž

Õuntesöömine päevaküsimuseks. Pr. Loruš, prl. Miikmann ja prl. Volkov õunaaias. Naishodukaitse kohvikujalaliste külaliste hulka kuulusid pr. A. Roska ja Mari Raamot.

Hr. J. Loruš poja Heinoga Haapsalu lahel.

Pr. Gina Strobel eelistas oma suvila aia vaikust. Tema kõrval lemmikkoer „Gini“.

tel ei olevat truudust, väidetakse. Pr. Suetši aastaid kestnud Haapsalu eelistamine lükkab selle väite vähemalt suvituskohtade suhtes ümber. Puhkide suur pere on igal suvel kindlasti mõne oma loetlematu liikmeaga esindatud. Ilma pr. Kimbergita ja pr. Lorušita tunduks Haapsalu kuidagi puudulikuna. Uus kuuju sel aastal oli prl. Simpson, polyglott, eelistatud inglise keele õpetaja. Pr. Espenbergi elurõõmus naer kajas sel suvel ka Haapsalus. Ning notar Uessoni perekond, sportliku tütreaga esirinnas, säilitab endiselt Haapsalule esikoha oma südames. Pr. Teis ei kuulu kauaaegsete, kuid seda ihastunumate suvitajate perre.

nõuanne

„Härrad ja daamid, on teil midagi deklareerida.“ Nagu tumma kokkuleppe peale kõlab ühest suust vali: „Ei!“

„Vabandust,“ ütleb noormees, „sel daamil on ehted sukas. Härral, tema kõrval, on briljandid vasakus peos. Võluval preilli!“

Ta reedab kõiki. Naised minestuvad. Mehed kahvatuivad.

Tolliametnikud kaovad. Reetmise tasu (10 prots.) oli nooremehele ette maksetud. Rong väljub jaamast. Noormees on veel ikka rongil. Aga ei sünni katastroofi.

Noormees pöörab jälle kaasreisijate poole:

„Vabandage, mn härrad ja daamid, kui teid viimast korda tülitän. Palun mulle omad kahjud üles anda.“

Sularahas tasub ta kõikide kaasreisijate kahjud.

„Teie saate mu talitusviisist aru,“ lausub ta lõpuks, „kui teen teile teatavaks, et mul on kaasas 2.000.000 dollari väärtuses briljante.“

Need olid viimased sõnad, mis ta ütles.

Rudolf Merzer.

Tundub, et Haapsalu mõju on enam maskuliinset laadi, kuna loetellu sisalduvad enamasti daamid. Ekslik oletus. Ka härrad eelistavad Haapsalut.

Dr. Lübeck, pealinna tuntumaid arste, aitas seekord iseennast ja võetava vannikuuri töttu hoidus kõrvale maailma lõbustusest, millistele seda enam osutas tähelepanu härra Weitmann. Kolonel Kurksil ei olnud suvel põhjust nuriseda saatuse üle, mis ta viskas Valgast Haapsalu lahe kaldale. Kol. Laats kuulus samuti kui linnavalitsuse hr. Pealu pr. Meeritsa — muide: üks neistsinatseist ustavaist! — tantsitajate hulka. Kapt. Brackel kurtis vaid, et Laidoneri sanatooriumis sel aastal on palju tsiviliste. Taani eksportöör Christiansen lohutas mõne aja oma veetlevat abikaasat, kelle ainsamaks huviks näis olevat muusika. Asja abiellunud B. Fedorov näitas uhkusega oma eksootilise päritoluga abikaasale Haapsalu kaunidusi. Hr. Niinemann pühendus tõelisele puhkusele ja ei lasknud end meelitada kordagi kuursaali. Admiral Saltza, kelle tantsustiil üldiselt tuntud, harrastas seda talist sporti innukalt. Direktor Sihver sooritas oma igaaastase „vannikuuri“ ja näis vaatlevat elu filosoofilise rahuga.

Mainimata jäävad välismaalased, kellest mitmed on oma südame juba aastaid kaotanud Haapsalule. Rootslased, soomlased, sakslased, isegi Haiiti saare kodanikud on siin unistanud oma lühikese unelma suvepuhkusest, mis liigagi kiirelt hääbub minevikku. Linnapea dr. Alver on sooritanud oma elutöö Haapsalu taseme tõstmisel.

SIND olen otsinud

ANN & MARIE LAND

(6. järg.)

Romaani „Sind olen otsinud“ senine sisu

Ulla Kemp, masinakirjutaja Ledereri autovabrikus, on rohelises veetmas oma sõpradega nädalalõppu. Mererannalt näeb ta oma peigmeest Bob Iserloh'i sõitmas mootorpaadis ühes võõra võltuva daamiga, kes osutub kaubamaja omaniku Rodewaldti abikaasaks. Kojusõidul satub Ulla samasse vagunisse, kus asub Bob oma daamiga. Tekib traagiline stseen, mis saab Ullale saatuslikuks. Ta vabastatakse järgmisel päeval ametist. Samal päeval teatab Ullale tema tuttav noormees Rolf Braunsberg, et kaubamaja omanik Rodewaldt vajab naissekretäri, kuhu järgmisel päeval saabki teenistuse. Mõne päeva pärast teatris näeb Ulla jällegi Iserlohi võõra daamiga — Rodewaldti abikaasaga. Rodewaldt'il on vaja sõita Ameerikasse ja ta võtab ka oma naise Imogeni kaasa. Nendega ühes sõidab Bob von Iserloh. Ka detektiiv Compton sõidab laeval, kuna ta peab silmas Bob von Iserlohi, keda kahtlustab kailli smaragdsõrmuse varguses. Juba arvas Compton, et sõrmus on juba kõige lähemal ajal tema valduses kuid vaatamata mitmele piinlikule vahejuhtumisele ei õnnestunud see. Jõudes New-Yorki, peatub seal seltskond mõned päevad ja sõidetakse edasi Hollywoodi. Siin kaotab Imogen suured summad mängides ja tarvitab võlgade tasumiseks Iserlohi raha, mida viimane saab sõrmuse pantimisest. Selgub ka, et Iserloh on omandanud sõrmuse enda püüdnud kindlustamiseks. Pärast mitmeid läbielamusi saabub seltskond jällegi kodumaale. Koju jõudes tekivad Rodewaldtide abielupaari vahel Iserlohi tõttu suured lahkkelid, mis ähvardavad hävitada perekonnaõnne lõpulikult.

Rodewaldt unustas kõik oma valjud põhimõtted.

Imogen nägi välja nii imeilus, kui ta ärritatult tõmbas kindad käest ja isemeelse liigutusega viskas taha punakasblondi pea.

Mees tahtis talle läheneda, teda võtta oma sülelusse. Aga ta kaitses end ägedalt.

„Ei — palun, jäta see! Sa mõtled, et oled mingi paša! Sa mõtled, et võid ühe suudlusega — vähese õrnusega kõik jälle heaks teha! Aga ma ei taha seda!

Ma tahan, et sa rohkem minule pühenduksid! Et sa mind eelistaksid oma rumalale äri!”

Seal pööras Rodewaldt ohates kõrvale. Oli ju kõik täiesti asjata. Imogen ei mõistaks teda kunagi!

„Kus olid sa siis õieti?“ küsis ta, kui naine tahtis lahkuda toast.

„Kus olin ma? Kronbachis — Bobiga!“ Ta silmad läikisid kui fosforis.

„Nii. Ja mis tegid sa seal nii kaua?“

„Peaaegu iga minuti üle aru andma?“ käh-

vas ta irooniliselt vastu. „Ma olin õmblejanna juures. See kestis tunde. Siis sõime koos lõunat, sõitsime vähe aega mööda linna ja läksime siis „Esplanaadi“ kella-viie-teele. Oli väga huvitav — — Bob on oivaline tantsija!“

„Jah, Bob tantsib palju paremini kui mina!“ noogutas Rodewaldt raskelt.

Hetke paistis nagu tahaks naine tõtata ta juurde. Aga seal tõttas jonnakas kortis ta suu ümber. „Tahad sa veel midagi teada?“

„Ei. — Ah siiski: mõtled sa tihti ette võtta Bobiga seesuguseid ekskursioone?“

Imogen ei vastanud kohe.

Ta vaatas oma mehele. Aga viimane mängis, selg naise poole, tuhatoosiga kirjutuslaual.

Siis kehitas Imogen õlgu.

„Võib olla.“

Ja kui mees ikka veel vaikis, lisas ta, vägisi sumbutades vihapisaraid: „Igal juhul peab Bob seni mind lõbustama, kuni sa lõpuks mõistad, mis sa võlgned oma naisele!“

Uks tema järel langes paukudes kinni. —

Nii tuligi siis, et Ulla Kemp ikka sagedamini kohtas proua Rodewaldti Bob von Iserlohi saatel.

Ja mitte ainult Ullale ei torganud see silma, kui lahutamatud järsku olid tuntud võidusõitja Iserloh ja kaubamaja omaniku Rodewaldti abikaasa. Varsti räägiti sellest juba kogu linnas, vangutati päid ja lasti lendu kahemõttelisi väljendusi — klatš kandis rikkalikke õisi.

Rodewaldt üksi näis pime ja tumm.

Töörohkus, mis aeg talle tõi, võis selles süüdi olla. Ta laskis oma naisel teha, nagu see tahtis. Ei vastelnud midagi, kui naine septses plaane, mille keskpunktiks oli Bob von Iserloh.

„Bob saadab mind Cannes'i, Tom,“ teatas ta abikaasale lühidalt.

„Meie sõidame järgmisel nädalal! Sul pole tarvis muretseda. Bob on minu reisimarsal.“

Rodewaldt vaikis.

Imogen oli liialt endaga ametis, et märgata mehe kurblikult-järelmõtlikku pilku.

Kui väga oli mehele just praegu tarvis, mil äriasjad nõudsid äärmist pingutust, osavõtlikku, arusaajat eluseltsilist! Aga kodu ei leidnud ta rahu ja armuküllast huvi, mille järele ta igatses.

Imogen ei võtnud vähimagagi osa ta muredest.

Kontoris — jah, seal tundis ta end vabama, seal tundis ta end mõistetuna. Sest

Ulla Kemp, ta erasekretär, oli ajajookksul muutunud ta innukamaks kaastööliseks.

Tütarlaps oli sukeldunud tõeliku hoole ja innuga oma uutesse kohustustesse. Ta oli tark ja evis teravat mõistust. Rodewaldt kasutas meeleldi ta abi ja nõu.

Ikka sagedamini puhkas mehe pilk solgel, gratsiöösel tütarlapsel, ikka sagedamini otsisid mehe silmad ta silmi.

Vastolu naisega tõi seda heledamini esile Ulla Kemp'i voorusi.

Ulla oli ilus, tark ja haritud. — — —

Ulla ei aimanud midagi neist imelikest mõtetest ja ebaselgetest soovidest, mis pesitsesid ta printsipali viisakalt-rõõmsa ilme varjul.

Ta khtles Rodewaldti vabalt nagu varemgi, täitis oma kohustused, ning koht muutus talle iga päevaga ikka armsamaks.

Töö on lunastus! mõtles ta tihti. Ainult töö toob unustust...

Oli vaikseks jäänud ta südames.

Kirja Bobile oli ta ära saatnud pärast saatuslikku teatrietendust, ta ei saanud Bobilt mingit vastust.

Kõigil oli seega lõpp. — — —

Ning aeglaselt oli taandunud ta reedetud armastuse valu vaikse resignatsiooni ees — jah, peaaegu nagu mingi tuima tühjuse ees, mille üle ta isegi imestas.

Temale omasel, selgusele püüdval viisil proovis ta end ja mõttes tabatult: Oli see armastus — võis see olla armastus, mida ta oli tundnud Bobi vastu? Tundmus, oli jälle nii ruttu kustunud ta südames?

Võib olla on suur, sügav armastus vaid huuletajate leiutis, mõtiskles ta. Võib olla on tõelikult vaid kirgi, mis sama kiiresti kustuvad kui tekivad...

Ning Ulla Kemp muutus araks ja oli peaaegu valmis heitma kõik oma illusioonid ja ideaalid üle parda...

Ta süvenes täiesti oma töösse.

Ainult pühapäeviti sõitis ta vanemate ja sõprade pealekäimisel Käthe Braunsbergi ja teiste klubiliigetega Immseele.

Ajuti tuli nendega ka Rolf.

Ulla nägi teda meeleldi, ta jutles temaga meelsamini kui teistega.

„Mul näib, nagu oleks ta mulle vanemaks vennaks,“ ütles ta kord Käthele. „Teda nagu peaks kohe usaldama — ma usun, talle võiks kõik öelda, mis on mõttes!“

Käthe noogutas õnnelikult.

„Jah, Rolf on parim inimene, keda ma tunnen. Tead sa muide, et Otti Hannemann käib nüüd väga tihti meil? Ning ikka just siis, kui Rolf on kindlasti kodus!“

„Nii? Ja kuidas suhtub sellesse su vend?“

„Ah, Rolf ütleb, et Otti olevat päris kena tüdruk! Aga kas ta teda tõesti sallib? —

Ma ei usu seda, Ulla! Ta on liiga nõudlik selles suhtes, mis puutub naistesse!“

Ulla vaikis.

Kuidagi nagu paistis tallegi võimatuna, et Rolf Braunsbergile, keda ta pidas eriti targaks ja õilsaks inimeseks, võis meeldida väike vallatu Otti Hannemann. — — —

Ka kodus kuulis ta isa tihti kõnelevat Braunsbergist. „Küll sa näed, Lisa,“ ütles vana ühel õhtul naisele, „poiss tõuseb varsti kõrgele. Mellenhagen ei lase teda oma lähedusest, ta on teinud korralduse, et Braunsbergil lastakse süveneda meie panga kõigisse funktsioonesse — olen veendunud, et direktoril on tema jaoks midagi erilist varus.“

Ühel järgmisist päevist kutsus Rodewaldt Ulla oma töötuppa.

„Ma pean üheks nädalaks ära sõitma, preili Kemp,“ seletas ta. „Äriasjus. See ei lase end vältida. Minu isiklik osavõtt konverentsidest Hamburgis ja Bremenis on tungivalt vajalik. — — Kas tahate mind saata reisil? Teie olete mulle asendamatu, preili Kemp — teieta orienteeruksin ma vaevalt materjalide külluses, mis kaasa pean võtma. Pealegi võite teie mulle äriasjade korraldamisel mõnegi hea nõuga abiks olla.“

Tütarlaps punastas rõõmsalt uhkusest.

„Olen õnnelik, et teie minu tööga rahul olete, härra Rodewaldt. Ja kui te mind vajate, tulen ma endastmõistetavalt kaasa. See on ju minu kohus.“

Rodewaldt ulatas talle käe.

„Ma tänan teid, preili Kemp. Valmistuge nüüd ärasõiduks nii ruttu kui võimalik — kolme päeva pärast peame olema Hamburgis.“

Oli väga palju teha selle lühikese aja jooksul kuni ärasõiduni.

Ulla ei saanud end enam oma sõpradele pühendada, ainult Käthe Braunsbergile teatas ta lühidalt, et ta peab saatma härra Rodewaldti ärireisil, ning siis istus ta tundide viisi, sageli kaua pärast äri sulgemist, veel oma šefiga büroos, et kõik ette valmistada eelseisvateks konverentsideks.

Päeval enne ärasõitu oli ta tegev Rodewaldti töötoas, et mappidesse pakkida kaasa võetavat materjali.

Kaubamajaomanik, laua taga istudes, kirjutas alla mõningatele kirjadele. Siis haaras ta kuuldetoru ja nõudis ühe numbri.

„Bob von Iserlohi telefoni number!“ meenus Ullale.

„Bob, sina oled?“ kuulis ta Rodewaldti ütlevat. „Tahaksin sinuga midagi rääkida. Tule, palun, poole tunni jooksul siia — minu kontoris — jah!“

Tütarlaps tõttas, et valmis saada, ja läks siis sekretariaati. Ta tahtis vältida kohtumist Bobiga.

Iserloh tuli täpsalt. Bürooteenija juhtis ta kohe kaubamajaomaniku erakontorisse.

„Haruldane juhus!“ hüüdis Bob, näiliselt parimas tujus. „Tead sa, Thomas, tahtsin just sinult kokkusaamist paluda, kui sa mulle helistad. Ütle, kas see pole mitte mõtete ülekandmine?“

Rodewaldt jäi täiesti tõsiseks. „Palun, istu, Bob — tahad sa sigarit? Jah? Ja nüüd jutusta: mis tahtsid sa minust?“

„Pisiasi, Thomas — igaljuhul sulle. Olen jälle sekeldustes! Sain pisut pügada hipodroomil!“ Bob naeris.

„Noh — ja?“

Bob naeris jälle — väga kõvasti ja südamest. „Mul pole raha, armas Tom — tahtsingi siis küsida sinult: võid sa mind välja aidata? Sa saad selle kindlasti tagasi!“

Lihaski ei liikunud Rodewaldti näol. Ta teadis, palju oli väärt selline lubadus. „Kui palju?“ Küsis ta rahulikult.

„Naeruväärne summa — viis tuhat, Thomas! Mitte pennigi rohkem!“

„Ütleme juba kümme tuhat, Bob!“

Iserloh silmad löid särama. „Väga lahke sinust, vanapoiss — — —“

Sõnagi raiskamata võttis Rodewaldt rahastuskat tšekiraamatu ja täitis tšeki.

Bob tahtis kähku haarata selle järele. Aga Rodewaldt tõstis käe: „Üks silmapilk, Bob! Ma annan sulle raha — aga seekord panen ühe tingimuse!“

Bob ehmus. „Ja see oleks?“

Thomas Rodewaldti tumedad silmad kiindusid teravalt vastasistujasse. „Sa lahkud täna õhtul Eilenburgist — kuhu sa sõidad on mulle ükskõik — ja tuled alles siis tagasi kui ma sind kutsun!“

„Ma ei mõista, Thomas — loomulikult sõidan ma täna ära, sa tead ometi, et ma saadan sinu naist Cannes'i — meie reisime täna õhtul —“

„Sa ei saada minu naist,“ seletas Rodewaldt tõsiselt. „Sa isegi ei tee katset talle sellest teatada. Ma tahan sinu sõna, et sa nii talitad, nagu ma sinult nõuan.“

Iserloh mõistis nüüd.

Pilkav naeratus mängis ümber ta huulte. „Mängid sa armukadedat, Thomas? Sa ei mõtle ometi — — —“

„Vait!“ käratas Rodewaldt. „Mis ma mõtlen, ei ole sinu asi. Ometi pole sa käitunud nagu minu sõber. Ma olen sind usaldanud — aga ma eeldasin, et sa ise tead piire. Selle asemel oled sa minu naise suhtes nii silmatorkavalt käitunud, et inimesed arvavad endil juba õiguse olevat tema au kallale kipuda.“

Bob vältis kohata sõbra pilku.

Ta sõrmed trummeldasid närvlikult laual.

„Mu Jumal, Thomas — sa võtad kõike liiga raskesti. Sinu naine on väga ilus, jutud teivad kergesti — — —“

„Ma ei vaja sinu seletusi, Bob,“ katkestas teda järsult Rodewaldt. „Ma tahan vaid teada: võtad sa mu tingimuse vastu? Annad sa mulle ausõna, et sa täna õhtul — ilma Imogenita — lahkud linnast?“

Hetke võitles Bob.

Ta mõtles proua Imogenile ja oma lubadusele teda saata. Aga siis silitas ta kiire kõrvalpilguga tšekki Rodewaldti laual.

Ta tõusis ja naeratas. „Loomulikult luban ma sulle seda, Thomas — ma teen kõik, mis sa nõuad — — — vanast sõprusest.“

„Su sõna?“

„Mu sõna!“

Tšekk taskus lahkus ta rõõmsalt jalutuskeppi vibutades ja vilistades kaubamajast.

Rodewaldt aga telefoneeris oma naisele.

„Oled sa juba oma kohvrid pakkinud, Imogen?“

„Endastmõistetavalt, Tom. Ma olen täiesti valmis. Bob hoolitseb veel vaid sõidupiletite eest — — —“

„Bob ei hoolitse millegi eest. Sa sõidad üksi.“

„Bob — — — mis kõneled sa seal? Aga see oli ju ometi nii kokku räägitud — — —“

„Bob lahkub täna õhtul linnast — sa ei saa temaga enam kõnelda. Sa sõidad Cannes'i ja sealt Nizzasse, kui see sulle lõbu pakub.“

Ta ootas mõned minutid. Aga kui ta ei saanud enam mingit vastust, riputas ta kuuldetoru kahvlile. — — —

Õhtul saatis ta naise vaksali, hoolitses mugavuste eest reisi jaoks, tõi talle veel kompevekke.

Proua Imogen tänas viisakalt — liigagi viisakalt.

Ta ei küsinud sõnagagi Bobist. Külmal, ükskõikseltselt jätsid nad jumalaga.

Järgmisel päeval reisis Rodewaldt ühes oma erasekretäriaga Hamburgi.

Järgnev nädal oli täidetud tööga.

Üks konverents lõpetas teise.

Rodewaldt oli täis töövõimet ja energiat. Ta konstateeris rahuldustundega, et tema sõna midagi tähendas Hansa-linna võimsate seas, et ta ettepanekud tunnustust leidsid.

Talle sai alles nüüd esmakordselt selgeks, kui armsaks oli talle saanud ajajooksul kaubanduslik tegevus, ta firma nimi (ja au oli talle nüüd südame ligi rohkem kui kunagi varem).

Oli ta siis tõesti kunagi mõelnud loobuda ärist?

See näis talle mõistmatuna. Ta teadis nüüd, et ta loomus nõudis tõsist, sihikindlat tööd ja tegevust.

Ulla Kempile töid need päevad uusi elamusid ja mõttekäike.

Esmakordselt tuli ta kokkupuutumisse kaubandusliku maailmaga. Ta istus oma kirjutusmasina taga ja kirjutas lepinguid ja otsuseid, millede ulatust oskas ta küllalt juba hinnata.

Ta õppis tundma mehi, kellest rääkis kogu maailm. tööstuse ja kaubanduse diktaatoreid.

Ja et Ulla Kemp oli noor ja veel mitte küllalt küps, et armastuse pettumust hinnata kui puhtisiklikku elamust, vaid üldistusse satudes heitis selle endast kui luuletaja fantaasia produkti, kaldus ta arvamisele, et elus ei olegi muud püüdmisväärset sihti kui rikkus ja võim.

Ulla pühendas end, ta noorust ja ilu arvestades, harva eeldatud põhjalikkusega oma kohustele.

Rodewaldt oli üllatatud tütarlapse kiirest arusaamise võimest, ta targast süvenemisest ärihuvidesse ja toiminguisse. Ta sai talle varsti asendamatuks.

Lõpuks ei osanud ta teisiti, kui et Ulla oli ikka temaga — ta saatis teda konverentsidel, autos jagas ta tütarlapsele veel viimaseid instruktsioone, ja Ulla tegi märkmeid korrespondentsi ja muu üle, mis oli tarvis rutuliselt lahendada.

Ulla istus istunigaali eestoas, tippis innukalt oma väiksel reisirjutusmasinal. Läbi polsterdatud uste tungis vahel mõne hääle kõla ta kõrvu — mõnikord oli see Rodewaldti sügav, meeldiv toon.

Siis naeratas ta vaikselt endamisi, ebateadlikus uhkuses oma printsipali pärast.

Vahel tuli ta ka keset istungit Ulla juurde, et ruttu teada saada tütarlapselt mõningaid tähtsaid andmeid.

Ulla oli, hoolimata suhteliselt lühikesest teenistusajast Rodewaldti juures, juba põhjalikult kõigest informeeritud, sest ta evis hülgavat mälu.

„Teie olete mu kõige usaldusväärsem märkmeteraamat!“ ütles Rodewaldt kord talle naeratades.

Siis naeratas ka Ulla.

Ja imelikul kombel saatis Rodewaldti mõte sellest naeratusest, ta peenelt vormitud ninast ja lõua pehmest ümarusest kuni konverentsisaali, raskendades nii minutite viisi osavõttu üldisest diskussioonist.

Neil kaheksal, osalt Hamburgis ja osalt Breemenis veedetud päeval said Ulla Kemp ja ta šeff nii lähedasiks, nagu nad poleks saanud Eilenburgis aastatepikkuse töö juures.

Üksiolek võõrastes linnades lõi midagi kiindumuse taolist mõlemate vahele.

Ulla tundis seda eriti tugevasti.

Ta oli ükski talle tundmatus linnas, võõraste inimeste seas. Ta tundis end üksildase

ja mahajäetuna, kui Rodewaldti ei olnud läheduses.

Tahtmatult löid Ulla silmad särama, kui ta tuli.

Ta tundis suurt sümpaatiat selle teovõimsa, energilise mehe vastu, kes imponeeris talle, ning tahtmatult võrdles ta teda mõttes Bob von Iserlohiga, kes küll palju oli kõnelenud, aga tegelikult vähe korda saatnud.

Thomas Rodewaldt oli aga pärast lahku mist proua Imogenist Ulla võlule vastuvõtlikum kui kunagi varem.

Imogeni pealiskaudne lõbujanu, ta arusaamise ja huvide puudus tusastasid meest sügavalt.

Ning seda heategevamalt tajus ka nüüd Ulla mõõdukat, rahulikku olemust, mis ei evinud mingeid tujusid, ta alalist valmisolu osavõtuks Rodewaldti muredest.

Rodewaldt vajas just selle pingutava töö ajal inimest, naist, kes teda aitas ja tähelepanelikult kuulas, kui ta arendas oma plaane.

Ulla Kemp, tema erasekretär, oli selline naine.

Ning ta oli veel rohkem: ta oli ilus. Mitte ainult Rodewaldt ei näinud seda.

Rodewaldt märkas väga hästi, kuidas kõigi pilgud Ullale pöördusid, kui ta hommikuti astus hotelli söögisaali, et ühiselt temaga einetada.

Võlu, mis temast kiirgas, oli seepärast veel mõjuvam, et ta näis olevat oma ilust täiesti mitteteadlik. Tütarlaps ei aimanud kui apart-sena ja suursugusena ta mõjus oma lihtsais, sportlaslikult väljatöötatud rõivais, ta ei näinud neid paljusid, talle imetlevalt suunatud silmi.

Sundimatult jutles ta Rodewaldtiga ärilistest küsimustest, sellal, kui ta sissesündinud graatsiaga laotas salvrätikud ja käsitas nuga ning kahvlit.

Ta on ilus ja armas ja hea — ta on täiuslik naine! mõtles Rodewaldt vaimustatult.

Aga samal hetkel tuksatas temas väkkii-relt mõte Imogenist, oma naisest. Häbistatult, kui keelatud mõttelt tabatud, langetas ta pea.

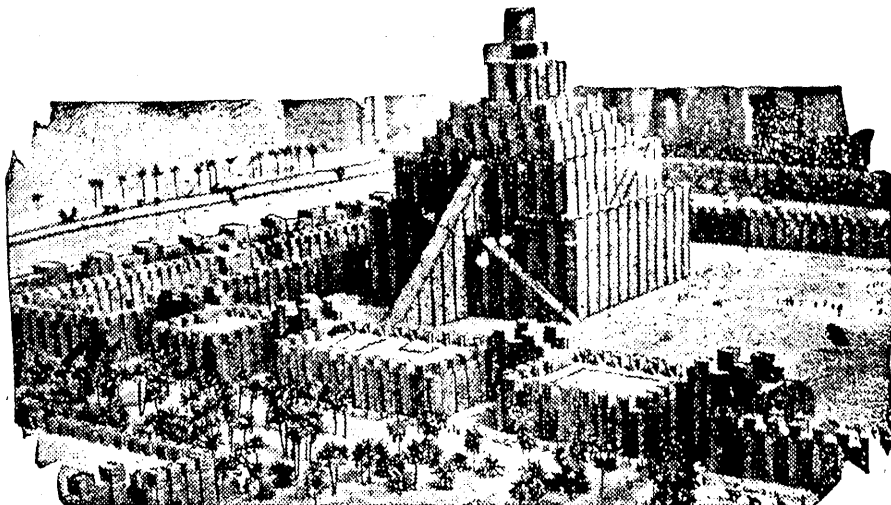
Kui Imogen nüüd tema ees seisaks — tohiks ta talle siis avameelselt silmi vaadata?

Viha tõusis temas oma naise vastu.

Miks ei olnud ta nii nagu Ulla Kemp? Miks ei püüdnudki ta kohaneda talle, painutada end ta tahte alla?

Imogen ise, ta isemeelne, jonnakas olemus oli süüdi selles, et ta rohkem huvi tundis oma ilusa naissekretäri vastu, kui see oleks olnud võimalik harilikkudes tingimustes.

Rodewaldt püüdis kõigest jõust käituda Ullaga ametlikult, aga tihti juhtus, et keset kõnelust ta takerdus ja kaotas järje, kuna ta mõtted põikusid äriliselt teemalt ning ta

Seeba kuninganna linn Ofiir

Araabia! Hommikumaa võlu ja saladuste kogumõiste... Kuulsa „Tuhat ja ühe öö“ häll... Muhamet, islamiusk, koraan, omaaegne võimsaim kuningriik ilmas... Need ja paljud teised mõisted kerkivad kireva kangastusena silme ette, kuuldes või lugedes sõna: Araabia. Mida teame meie Jemenist? See salapärase maa pealinn Mareb asub 45° pikkuse ja 15 ja 16 põhjalaiuse vahel. Selle maa salapärasus on seotud väga ilusa ürglegendiga Seeba, Eethioopia kuningannast, kes piibli andmete järele tuli Kuningas Saalomoni juurde, et viimane õpetaks talle usku ainujumalasse. Seda ilusat legendi jutustavad veel tänapäev araablased oma telkides saladuslikult vilkuva tähistaeva all.

Leida Ofiir, Eethioopia pealinn, maadeuurijate ammu aegne unistus. Prantsuse luuletaja ja kirjanik Andre Malreaux oli kiindunud sellesse ideesse. Kapten Korneillon Molinier' aga oma hea sõbra ja mehaanik Mayar'iga võtsid ühel ilusal päeval ette urrimisretke aeroplaanil, et jõuda legendaarsesse Ofiiri.

Sind olen otsinud . . .

(järg 541. lhk.)

silmad neelasid täis vaimustust tütarlapse isiksuse võlu.

Kui selge on ta silmade sina, mõtles Rodevaldt siis.

Või jälle ta sätendav blondjuus — või ta näokese õrn ovaal — Kõik see äratas Rodevaldtis imetlust ja vaimustust.

Kestis siis ikka vähe aega, kuni mees jälle sellele mõtles, mida ta õieti tahtis öelda, ja alatut lauset jatkas.

Ulla Kemppoleks olnud kellegi naine, kui ta poleks märganud seda välispidiselt hästi varjatud muudatust šefi olemuses. See hämmaldas teda ja tegi rahutuks. (Järgneb.)

Prantsusmaalt lendas aeroplaan Džibutisse ja seal idasuunas tundmatu Ofiiri poole. Sellest ekspeditsioonist jutustab Andre Malbeaux järgmist:

„Oma kalendris märgime seitsmendat märtsi... Silmapiiril laieneb koidupuna. Aeroplaan tõuseb värinal õhku. Džibuti meie jalge all kaugeneb ja hajub. Mägesid ei ole veel näha, ent meie loodame õhu selgusele. Perimi ümber teeme suure ringi, sest päeval on sellest linnast ülendamine keelatud. Kaugel

all, punases udus näeme Araabia kallast. Meie silmad kiinduvad temasse. Kõik need loendamatud lahekesed siin all, mis kaetud kullakarva liivaluidetega, olid omal ajal, veel enne Islami võimuletulekut, sadamateks milledesse saabusid föniiklaste ja Seeba kuningate uhked laevad.

Kallas on ühendatud San'i raadiojaamaga. Et meid ei märgataks, tõuseme taas kõrgele õhku, pealepoole pilvi. Alt kostab mere kohin. On näha vana linna valgeid varemeid. Milliseid legende hoovab hinge nende varemate silmamisel...

Mida meenutab too piirita kõrb, mille kohal me lendame? Ta näib olevat täies tielanikkudeta, siin-seal täis kasvanud kidurast võsastikust, mida väärimata järjekindlusega valdab tuiskliiv. Pärslased, kes teda tunnevad, tähendavad ta kohta: „vilets kõrb!“ ja jutustavad, kuidas nois liivalagendikes hukkus Elins Galla juhatusel olnud rooma sõjavägi, kes püüdis tungida Eethioopiasse. Armeed kavatses välja jõuda lääne rannikule, mille kohalt meie pöördusime põhja.

Ja, mahajäetud linnad, hukkunud sõjaväed — See on nii endastmõistetav selles udus, mis segatud liivatolmuga ja milles kõik on kummaliselt vormitu ja laialivalgub. Pärslased on veendunud, et roomlased hukkusid selles kõrves preestrite needuse põhjal.

Hommikumaal on üsna tugevalt juurdunud usk sealpool olevasse maailma ja selletõttu ei tule imestada, et siin säilivad vanimad ürglegendid.

Meie viibime nüüd Eethioopia keskuses. Tekib küsimus, kas isegi Ofiiri olemasolu ei ole vaid legend. Pärslased tõendavad, et Eethioopia keskel asetses suur mahajäetud linn, mis omal ajal oli Seeba kuninganna pealinn. Beduiinid omalt poolt kinnitavad neid jutte. Kee-

gi sakslane, suur seikluste otsija, keda kohtasin Buhhaaras, jutustas mulle, et ta ise olevat seal viibinud, kuid rändsuguharud ajanud teda sealt minema.

Hodeidast, millest praegu üle lendame, teatakse kõnelda, et seal valmistuvad ekspeditsiooniks hästi varustatud inglise maadeuurijad. Ent kui palju ei ole kuulsaid maadeuurijaid hukkunud teel Ofiiri!

Sada aastat tagasi hakati juba oletama, kas Mareb ei ole mitte Ofiir.

Mareb?! Mulle meenub ta, sest meie allfamorganana kulgevad Hodeida sadama selged kontuurid.

Hodeidasse sada aastat tagasi jäeti Arnot' dokumendid, mis esmakordselt valgust heitsid sellele kiivalt endasse tõmbunud legendile.

All möllavad liivatormid. Tõuseb punane udu. Kaugemale kui 10 kilomeetrit ei ulata silmapiir. Kõik, mis võiks orienteerumise lähtekohaks olla, on kadunud. Kummalised fatamorganad viivad eksiteele. Ainuke pääsmine — kompass. Ent ainult kompassi järele meie ei või orienteeruda. Meil ei ole aimu, millise kiirusega kannab meid tuul — väljavaade lennata kolm tuhat meetrit kõrgete mägede otsa ei ole eriti armas. Pealegi üha ja üha satume n. n. õhuaukudesse, ja tundub kui hüppaksime üle nähtamatute takistuste.

Meie lennuk läbib tänu nendele õhku 190 km tunnis.

Ajuti punane udu muutub tihedamaks ja noil hetkeil ei suuda meie midagi eritella. Tema selgemaks muutudes näeme enda all kõrvekaravani, mis meile meenutab sipelgaid, kes üksteise järele ainreas liiguvad. Kui allapoole laskume, et paremini orienteeruda, märkame vilksatavaid punaseid tulukesi: nad lasevad meie pihta. Lohutame end sellega, et nad meid oma vanamoelistest püssidest ei taba. Ent siiski on meie lennukil külpaagid veidi rikutud.

Jatkub meil bensini? On San'i kindlus veel kaugel? Aeg möödub... Meie ärevus kasvab...

Viimaks silmame ehituste kogu, mis omab korrapärase geomeetrilise kuju. Nüüdisaegne kindlus. See on San!

Nüüd pöörame põhja poole. On vaja jõuda Shirah'sse, siis ringelda Kalmude Oru ja Marebi ja Meiini vahelises kõrves. Seal kuski peab asuma salapärase, tundmatu Ofiiri. Shirah, mille peale võtame kursi, peab asuma maaaluse Kharidi kaldal. Pika otsimise järele leiame Kharidi, mille aset võime vaid oletada maa niiskuse ja kasvava taimestiku põhjal. Nüüd algab päris kõrb.

Nüüd on punakas udu peaaegu täielikult haihtunud.

See on täiesti omapärane kõrb. Ta ei ole mitte nagu Sahaara kaetud kõrgete vaheldu-

vate tuiskliiva mägedega, vaid ta on täis kas kokkukuhjunud kivilahmakaid, või täiesti tasane, kuivanud pinnaga, millel võib eraldada sügavusi ja vaevalt märgatavaid ebataasusi.

Kivid omavad kummalisi tontlikke piirjooni, moodustavad omapäraseid gruppe ja koondusi. Silm pikkamisi harjub nendega.

Ent mis see on?

Tasane valge maapind, mis meenutab vaikeset reidi tardunud laevade kontuuridega. Meri kesk kõrvet. Vaja laskuda allapoole ja vaadata ligemalt. Võib olla on need mingi geoloogilise katastroofi jäänused?

Ja äkki meie taipame: need on tornid, need on müürid! See on Ofiir!

Meie lendame ta kohal ikka allapoole ja allapoole ja suunime temasse ahned, täitmatud, uurivad pilgud.

Alul ei olnud võimalik selles kaoses midagi eraldada, samuti kui piibli jutustustes selle linna kohta. Piibli järele see oli Seeba kuninganna pealinn, mis oma õitseaga jõudis kuninga Saalomoni valitsemise ajal. Seal, kus nüüd näeme tohutusuurt ja tõntsikujulist torni, seal asus loss, mille kohta prohvet koraanis kirjutab:

„Seal nägin ma kõrgel troonil naist, kes valitses meeste üle. Tema ja ta rahvas kummardasid päikest. Tema saatis Saalomoni ühe omist pitsateist, mida võisid lugeda vaid surnud.“

Mida madalamale laskume, seda selgemalt joonistub linn. Need seinade ovaalsed ümarused lõigatud tornidega — need on templid. Neist kiviellipseist väljus kunagi matriarhaadi*) religioon, millest tuletusid kõik teised praegu inimkonnale tuntud usundid.

Siin, Araabia tulisel liival, sündis esmakordselt kolmainu üksus — Jumala Isa, Jumala Ema ja Jumala Poja.

Ent mida tähendab see kummaline inimese sümbol laialilaotatud kätega, just kui tervitaks ta beduiinide poolt kõrvest toodud külalisi?

Meie näeme endi ees vaid suuri kivikontuure, ent me ei tea, millist saladust ja milliseid jumalaid nad endis varjavad. Me teame ainult, et seal oli jumal, kelle nimi tähendas: „Taevatähti lugev“. See oli kuujumal Sin. Ta oli meessugu — kõigis teistes usundis on ta naissugu. Seal oli ka Dat-Badan, päikese jumalanna ja kummaline Outzza, armastuse jumal. Siin neile kummardati, ent meile on nad täiesti tundmatud. Veel üks kummaline omapärasus — see kadunud rahvas, kellest on säilinud mälestus mitte ajaloos, vaid legendides, valitseti eranditult kuningannade poolt. Kõige kuulsam neist oli Seeba kuninganna Belkis, kes annetas lilli kuningas Saalomonile.

*) Matriarhaat, vastandina praegu maksvale patriarhaadile, oli emaõiguste õitseag ürgkultuurrahvaste juures.

Pikkamisi liugleme mahajäetud templite kohal, mis kaugele oma tiibu ulatavad.

Vaat, siin on müür, mis ümbritseb linna. Kord tõustes, kord laskudes, paljude mahavarisemistega on ta siiski selgelt oma piirjoones nähtav tornist tornini. Välistmüüriil on näha ilustusi. Kahtlematult oli linn ümbritsetud kahekordse müüri ringiga, millest sisemine ümbritses Akroplit, mis praegugi veel võimsalt sirutab oma torne kõrve taeva poole.

Linn on ehitatud põletatud telliskividest nagu Paabel ja Ninevia.

Kiviehitiste hulgas silmame egiptuse stiilis templit. Trapetsikujuline torn, kaldnurgalised treppastmed. Templi ühel poolel on 40 meetrit kõrge sein, mis püstnurgas alla laskub.

Mis sein see on? Tema ligidal on mingisugused sambad, mis mitte templile ei kuulu, vaid nähtavasti kujutavad tundmatuid ausambaid.

Meie ligneme peamassiivile — kõrgele siselõigatud nelinurkadega ovaalsele tornile, mis meenutab kaldea ehitusi. Selle torni ümber on rida vähemaid müüre. Varemeil silmame rändbeduiine, kes meid märgates avavad meie pihta püstitule.

Müüride kohal kerkivad kummalised monumendid, mille tähendust meie ei suuda selgitada. Mida tähendab näiteks see, mis omab „H“ tähe kujul?

Ja mõned valged, eredad ehitised keset varemeid? Võib olla on need kauplused.

Kaugemal on näha veel rida varemeid, ent need ei oma nii suurt tähtsust kui eelmised.

Oleme teel olnud juba kuus tundi. Bensiini on jäänud paakidesse vähe.

Viimane ring linna kohal. Just kui antiikilma jumalate pahameele tunnusmärgiks katub taevastihedalt uduga. Ofiiri piirjooned tuhmuvad, ehitused kaugenevad ja kummaline, salapärane Ofiir on meil silmist kadunud...

Lendame adiitide orust üle. Vastava legendi järgi olla sellesse orgu maetud Seeba kuninganna ja teiste valitsejate maised jäänused. Neid maeti ühes rikkalike aaretega. Kas tõesti beduiinidel pole õnnestunud avastada neid kirjeldamatult väärtuslikke aardeid?

Need on kõige ürgaegsema kultuuri mälestusmärgid, selle kultuuri, millest meie ei tea midagi kindlamat ja mille saladustelt vaid legendid vaevu tõstavad raske varjava liniku...

Toome lõpuks Ofiiriga ühenduses oleva ja eelpoolmainitud legendi kuningas Saalomoni ja Seeba kuningannast sel kujul, kuidas seda võib kuulda veel praegugi rändavalt kõrvesuguharudelt.

Saalomon sai oma mõõtmatu tarkuse jumalalt sel teel, et kalur tõi temale kingituseks

sõrmuse, mis leidis kala kõhus. Selle tarkuse põhjal allusid kõik maapealsed võimud Saalomoni, kes tundis ka loomade ja lindude keelt. Suur oli Saalomoni võim, ja kuulsus tema tarkusest ja vägevusest jõudis ka Ethiopiasse, kus valitses Seeba kuninganna Belkis. Kuninganna ütles endamisi: „Tahan teada, kes on see Saalomon — kas kuningas või tark.“ Ta saatis Saalomoni juurde suure hiilgava saatkonna rikkalikult kingitustega ja esitas saatkonna kaudu Saalomoni viis väga rasket küsimust. Kõigile küsimusile andis Saalomon õiged vastused. Siis kavatses Belkis ise külastada Saalomoni. Belkis oli võrratu jumaliku iluga naine, ent tal oli varjatud iluviga. Vaimud, kes olid Saalomoni teenistuses, nägid, et nende käskija on kaotanud oma südame Belkisile. Nad ehtasid lossi, mille põrand oli puhtast kristallist. Lossi alt jooksis läbi jõgi ilusate taimedega ja kummaliste kaladega. Näis kui oleks jõgi läbistanud lossi, siis Belkis, kartes, et ta jalad võivad märjaks saada ja et seda vältida, kergitas ta oma ilusaid rõvaid. Sel hetkel nägid kõik, et Belkisel olid inetud jalad, täis tihedaid karvu. Nii sai teatavaks hoolikalt varjatud Belkise saladus.

Ent Saalomoni meeldis Belkis, ta abiellus temaga ja kinkis talle salvi, mis kaotas karvkatte ta jalgadelt.

Nad elasid õnnelikult külluses ja hiilguses mõne aasta. Siis pidi Belkis Ethiopiasse tagasi ruttama, sest mõned lõuna suguharud tõstsid valitsuse vastu mässu. Seeba kuninganna lahkus, ent tema süda kuulus jagamatult ja igavesti targale kuningale.

Viimaks jättis kuningas Saalomon Jeruusalemma maha ja läks oma armastatu hauale. Hauakambri ees jäi ta seisma, kepiga vasakus käes ja toetades koonu kepile. Parema käe ta sirutas välja, just kui käskides vaimudel kaitsta oma armsama kalmu puutumast.

Keegi ei julgenud läheneda hauakambri. Ka linnud ei lennanud sellest üle. Kolmsada aastat kaitstes Saalomoni eluta keha Belkise hauda. Siis roomas väike ussike Saalomoni keppesse ja uuristas selle sisemuse, kepp purunes ja Saalomoni keha varises põrmuks...

Alles siis vabanesid alistatud vaimud ja lendasid nelja ilmakaare poole. Seeba kuningannat aga kaitseb kritalkirstus surematu madu...

Toimetusele saadetud kirjandust.

„Taluperenaine“ — augustikuu number, mustri ja lõikelehega.

„Kaunis Kodu“ juuli-august, mustri ja lõikelehega.

„Keda naida ja kellele minna mehele“ — dr. R. Paas. „Moodsad eluraamatud“ nr. 6.

Väljaandja Jakob Loosalu.

Vastutav toimetaja Johannes Lauk.

„Romaan“ ilmub 2 korda kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Rataskaevu 9. Postkast 193. Kõnetr. 460-48. „Romaan“ maksab tellides: 3 kuu peale kr. 1.50, 1/2 aastas 3 kr., aastas 6 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasut.

J. & A. Paalmann'i trükk, Tallinnas, V. Karja 12. 1934. a.

Oktoober toob uudsusi

Sinised kingad

saavutavad koos üldise sinise võidukäiguga populaarsuse. (Seega kerkivad „sinisukkade“ kõrvale sinikingakesed!) Siniseid kingi kantakse enamasti vastava komplekti juurde; ekstravagantsemad naised kasutavad neid kombinatsioonina samavärvilise käekoti ja kübara juurde.

Hall

säilitab endiselt oma koha värvide hulgas. Teda kantakse mitmeis varjundis, alates hõbehallist ja lõpetades tumehalliga. Sageli näeb välismail tumehalli pluusi helehalli kuue juurde.

Linane pesu

vallutab jälle oma koha daamide garderoobis. Särkideks ja kombineedeks kasutatakse peenimat linast, mis on sama pehme ja painduv kui siid. Kaunistusena on käsitsi õmmeldud garneeringud. Tavaliselt tehakse linasest särgid ja püksid eraldi. Lühikest särki kantakse pükste peal.

Monogramm kindal

on uusim moehullustus. Monogramm on õmmeldud kinda „manšetile“. Ilusaim on nahast lõigatud monogramm, mille värv loomulikult erineb kinda värvist. Ka riidest kinnas sammub nahkkinda jälgedes ja omab mono-

grammi. Tähelepanu väärib, et nime-tähti kantakse ainult vasakul kindal.

Sukad

on värvide skaala peaaegu läbistatud. Uute varjundite jahil leiutasid saksa siidivabrikandid nüüd kuldpruuni, mis kaldub isegi punasele. Selliseid värve kutsutakse asjaomastes ringkondades: kanarpik, merevaik, mandariin ja mesi. Neist niimetustist selguvad eri varjundid.

Väiksed asjad — elegantsuse tunnus.

Kerge on rõivastuda maitsekalt, kui selleks on majanduslikud võimalused, suur rahakott. Sootuks teine küsimus on anda vaid isikliku oskusega ja kombineerimisvõimega shikk välimus. Sellistes asjades tavalisele tualetile individuaalne ja omavad erilise talendi prantslannad.

Toome ülalpool pildi kolmest pariisitarist, kes on ametis tuntud Chanelli moeateljees. Nagu näha, on noored daamid vägagi tagasihoidlikult rõivastatud, kuid midagi nende riietuses loob tolle järeleaimamatu Pariisi shikkuse. Huvitavamaid pilte on kübarad, lõbusad, väikesed ja kerged. Keskel istuv daam on osanud ühendada oma kübara ja varasügisestüümi riide ilusaks ja dekoratiivseks ühtluseks. Väikesi kübaraid hoiab kinni lai pael kuklal. Nagu näha kübaraist, läheneme püsivalt vanaemade peakatetele. Isegi materjal muutub linnusulgedeks ja talvel kindlasti karusnahkadeks.

Oktoober toob uudsusi.

Mõned saksa moelehed kiirustavad juba talvemoodide ennustamisega. Pariisist on aga saadetud teadaanded moemajade korrespondentidele, mille järele uusimad modellid tulevad demonstreerimisele alles oktoobris.

„Romaanis“ nr. 15 ilmunud mõistatuste lahendused.

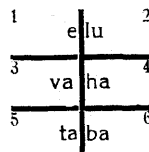
Ristsõnad.

Paremale: 1 Sai, 4. Leos, 7. Oska, 11. Soe, 14. Internatsionaal, 16. Osad, 18. Auk, 19. Nii, 20. Rips, 22. Masin, 24. Segment, 26. Madli, 27. Ait, 28. Ääs, 29. Ema, 32. Oli, 35. Ost, 37. Sulp, 39. Preparaat, 42. Voka, 43. Ideed, 44. Ori, 45. Ain, 46. Käeva, (p. ag Harjumaal Inglise vallas), 47. Omab, 48. Käde, 50. Tere, 51. Erak, 53. Anum, 56. Hark, 59. Kulub, 61. Aia, 62. Illo, 63. Tuleb, 65. Evis, 66. Kamarilla, 68. Surm, 69. Nii, 71. Kuu, 72. Ufa, 73. Kiu, 76. Alk, 78. Eksam, 80. Äia-taata, 82. Päike, 85. Huul, 86. Ori, 87. Lai, 89. Iste, 90. Guy de Maupassant, 92. Ur, 93. Avab, 94. Otse, 95. Aun.

Alla: 2. Aias, 3. India, 4. Lea, 5. Erus, 6. Onkel, 8. Sinna, 9. Koit, 10. Ani, 11. Sras, 12. Olid, 13. Tom, 15. Asi, 17. „Sammud kaduvikku“, 21. Pluskvamperfekt, 23. Nii, 25. Mõla, 26. Nao, 29. Esik, 30. Ale, 31. Promee-

naad, 32. Öpib, 33. Irak, 34. Panderooll, 35. Ood, 36. Taar, 38. Peetrus, 40. Era, 41. Aia, 42. Väiklus, 47. Ora, 49. Erk, 52. Aken, 54. Üim, 55. Maak, 56. Hiiu, 57. All, 58. Alma, 60. Lii, 64. Luu, 67. Ruut, 70. Oim, 71-a. Alp, 73. Kalur, 74. Viima, 75. Salat, 77. Käima, 78. Ehk, 79. Sugu, 80. Ärev, 81. Tass, 83. Istu, 84. Ees, 86. Oda, 88. Ise, 91. a, b.

Silpiderist.

Koostamismõistatus.

Ilus + lugu + mis + natsid + oma + onu = ILLUMINATSIOON

Autasusid said:

Salme Priks, M. Eller, G. Ait, A. Öiglane, A. Eskusson, L. Kull, H. Laan.

Ristsõnad.

Auhinnaks 5 romaani.

Paremale: 1 Kakslige 5 Ajas- tik. 9. Kaaskond. 14. Vabaduseta. 15. On terav. 16. Kolm vokaali. 18 Ees. 19. Esimene silp tähendusest „nilbe“. 21. Meriõnnetus. 22. Metsloom. 23. Valu väljendus. 24. Kaunis koht (seesütl. kääne). 26. Poisikese nimetus. 27. Karikaturist. 28. Lohk. 30. Kaasteenija (lüh.) 32. Loomade rakendusesemed. (omast. kääne). 34. On kalal. 35. Sidesõna. 37. Tahtmine. 38 Naisnimi. 40. Mittedalalik 42. Elektri takist. ühik. 44. Vaikne kõnelus 46. Lind. 47. Ühe jutu autori nimi, ilmunud „Romaanis“. 49. Käsutas. 51 Tunnistus. 52. Hõljub ilmaruumis 53. Õeldakse möödunud sündmuse kohta. 54 Vald Tartumaal 59. Ettekandma 63. Piiblis ettetulev nimi. 64 On inimesel. 66. Ettejäudmine 67. Sõõrd, kütis. 68. Koht veeloomadele. 70. Sidesõna. 72 Naiseniimi. 73 Temal. 75. „Romaanis“ ilmunud kirjutise autor. 77. Tekib põlemisel. 79. Tera. 81. Materjal. 83. Rahaüksus (Euroopas, lüh.). 84. Kolm vokaali. 86. Sis- selõige. 87. Kaks samast tähte. 88 Rikki. 90. On igal jõel. 91. Hüüe. 93 Kiud, rahvapär. hääldatud. 94. Ülim- laul. 95. Vald Pärnumaal. 96 On kõige- magusam (omast. kääne). 96. Lõuna- maa puuvili (paljus). 99. Külgevõetud osa. 100. Võime, hästi tabamisevõime.

Alla: 1. Kerge puuehitis. 2. Tä- hestikus kõrvuti seisvad tähed. 3. On põllul. 4. Kummaline. (lüh.) 5. Ise- äranis. 6. Viskama. 7. Pantkiri 8. Tar- dunud aine. 10. Aesõna 11. On igas perekonnas. 12. Palju tarvitav sõna. 13. Võit. 15. Sama, mis paremale. 17. Arv (käändes). 20 On paljudel taimedel. 23. Ese 25. Veene Jumala olematuses. 29. Liim naabermaal, meie piiri läheduses. 31. Sidesõna. 33. Asi. 36. Lennuõpetus. 37. Õppe- asutus. 38 Asuõndus Harjumaal. 39. Tä- nav Tallinnas. 41. On kallid. 42 Sis- seostmine. 43. Naise nimi. 44. Kavand. 45. Neli ühesugust tähte ja üks eri- nev. 47. Eesolev koht, maala. 48. Pealetung 50. Näoosa. 51. Sama,

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	14			15		16		17		18			
19	20		21			22						23	
24	25			26		27				28	29		
30			31		32			33				34	
			35		36				37				
	38	39		40				41			42	43	
44			45			46				47		48	
49					50				51				
					52			53					
54	55	56	57			58		59		60	61	62	
63						64		65			66		
	67				68					69		70	
71				72					73			74	
75	76					77			78			79	80
81			82			83			84	85		86	
87			88	89				90			91		92
			93			94		95			96		97
98						99					100		

mis 67. 55. Sama mis 39. 56. Arv. 57. -ajakiri. 58 Naise nimi van. tes- tam. 60. Kolm mitmesugust tähte. 61. Kurgupõletik. 62. Annab toitu kõi- gile. 64 Teisipidi. 65. Seletajad, vaid- lejad. 68. Vald Tartumaal. 69. Naise nimi. 71. Alluvad. 74. Pealinn. 76. Aim- dus. 77. Tshehhoslowakkia suurima organisatsiooni liige. 78. On ninal. 80. Vald Järvamaal. 82. Lõppsõna (lühend.). 83. Käsklus. 85. Sarnased tähed. 86. Tänav Tallinnas. 89. End. minister. 91. Kulumata 93. Palju tarvitav sõna. 97. Riigi nimetus (lühend.).

Kõik tänases numbris ilmunud mõistatuste lahendused saata toimetu- sele hiljemalt 15. septembriks s. a ühes lahenduskupongiga eelmiselt küljelt.

Haruldane hauapealkiri.

Auhinnaks 2 romaani.

Hispaanias, Astuuria provintsie Ovi- deo's on olemas kirik, mille ehitas omal kulul vürst Silo.

Kirik, õigem kabel, ehitati tema kulul, kusjuures oli tingimuseks, et kui tema kord sureb, siis tuleb teda matta kiriku põranda alla ja haua kattedeks asetada kivi, mis kannaks järgmist pealkirja:

ticefspecncepsfecit
icefspecnincepsfeci
cefspecnirincepsfec
efspecnirprincepsf
specnirpoloprinceps
pecnirpoliloprincep
ecnirpoliSiloprince

pecnirpoliloprincep
specnirpoloprinceps
fspecnirpoprincepsf
estpecnirprincepsfec
cefspecnirincepsfec
icefspecnincepsfeci
ticefspecncepsfecit

Jälgides kord seda hauakirja, pa- nin tähele, et alates keskelt suurest „S“ tähest ja lõpetades lugemisega ükskõik kus nurgas oleva väikese „t“ tähega sain väljalugeda väga palju kordi lauset: „Silo princeps fecit“.

Tegin hauakirjast erakirja ja võtsin kaasa koju, kus mõne aja möödumisel sain kätte arvu, mitu korda seda lauset võib sealt välja lugeda. Kas aga see arv on õige, selleks palun lahendajaid lahkelt aidata kaasa ja oma tagajärgi teatada.

Lugeda võib igatpidi, alati alates keskelt „S“ tähest ja lõpetades nur- kades olevate „t“ tähega s. o. üles, alla, paremale, vasakule, sik-sak jone- nes jne. s. o. nii, kuidas aga lause välja tuleb.

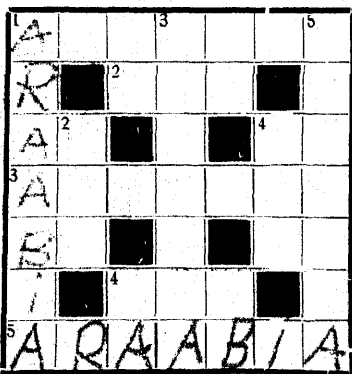
Iseäranis selleks hindmõistatuseks soovin kõigile lahendajatele head pü- sivust ja väga palju kannatust

Onu X.

Järgmine „ROMAAN“

paljude piltidega ja
huvitava sisuga

Ilmub 15. septembril.

Maagilised ristsõnad.

Auhinnaks 2 romaani.

- 1 Kõrbe Ameerikas.
- 2 Püha mees.
3. Saar Euroopas.
4. Rakendus.
5. Poolsaar Aasias.